TALLINNA PAE GÜMNAASIUMI AINEKAVAD

GÜMNAASIUM	**AINEVALDKOND: VALIKÕPPEAINED**

AINEVALDKOND: VALIKÕPPEAINED

SISUKORD

1. VALIKÕPPEAINE "KARJÄÄRIÕPETUS"AINEKAVA 3

I KURSUS „KARJÄÄRIÕPETUS" 6

II KURSUS „KARJÄÄRIÕPETUS " 7

2. VALIKÕPPEAINE "RIIGIKAITSE" AINEKAVA 10

I KURSUS „RIIGIKAITSE " 14

II KURSUS „PRAKTILINE ÕPE VÄLILAAGRIS " 25

3. VALIKÕPPEAINE „2D MODELLEERIMINE "AINEKAVA 29

4. VALIKÕPPEAINE "VETERINAARIA ALUSED" AINEKAVA 32

5. VALIKÕPPEAINE "MAJANDUS" AINEKAVA 34

I KURSUS "MAJANDUSÕPETUS" 37

II KURSUS "ETTEVÕTLUSÕPETUS" 40

6. VALIKÕPPEAINE "PROJEKTIJUHTIMINE" AINEKAVA **44**

I KURSUS PROJEKTIJUHTIMINE 46

7. VALIKÕPPEAINE "ESMAABI" 48

ESMAABI I KURSUSE AINEKAVA 50

ESMAABI II KURSUSE AINEKAVA 53

8. VALIKÕPPEAINE "TEADUSTRENN" 57

9. VALIKÕPPEAINE "MANAGEMENT" 60

10.VALIKÕPPEAINE "ARVUTIGRAAFIKA" AINEKAVA 65

11.VALIKKURSUSE "PROGRAMMEERIMISE ALUSED" AINEKAVA 70

12.VALIKÕPPEAINE "FINANTSKIRJAOSKUS" AINEKAVA 73

1. VALIKÕPPEAINE „KARJÄÄRIÕPETUS “AINEKAVA

1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Karjääriõpetuse valikkursusega taotletakse, et õpilane:

1) väärtustab õppimist elukestva protsessina;
2) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
3) arendab soovi ja oskust endale eesmärke seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
4) võtab teadlikult vastutuse oma karjäärivalikute ja -otsuste eest;
5) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriotsuste langetamist;
6) on teadlik erinevatest töövaldkondadest, ametitest/elukutsetest, töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest, haridus- ja koolitusvõimalustest, tööturu üldistest suundumustest ning kohalikust majanduskeskkonnast;
7) kasutab asjakohast informatsiooni karjääri planeerimisel;
8) analüüsib oma õpitulemusi ja senist töökogemust ning kavandab oma karjääri.

1.2. Õppeaine kirjeldus

Aine „Karjääriõpetus” raames käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilases valmisolekut optimaalseks rakenduseks tööjõuturul, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega. Karjääriõpetuse käsitlemisel on vajalik kindlustada ea- ja asjakohasust arvestavalt järjepidevus ning süsteemsus. Suur osa enesetundmisega seotud teemadest võimaldab õpilasel jälgida oma arengut. Karjääriõpetuse sisu mõjutab, millised on gümnaasiumi lõpetajate järgmised võimalikud sammud. Haridustee kavandamisele lisaks valmistuvad gümnaasiumi lõpetajad põhjalikumalt töömaailma sisenemiseks. Kursuse käigus eeldatakse gümnaasiumiastme õpilastelt suuremat iseseisvust, valmisolekut ennast analüüsida ja selle tulemusi julgelt kaaslastele esitleda.

Valikaine kursus koosneb kolmest osast:

1) Enesetundmise teema käsitlemine ja vastavate praktiliste harjutuste sooritamine aitab õpilasel kujundada enesemääratluspädevusi ning eneseanalüüsi tulemusel langetada

edasise haridustee ja tööeluga seotud teadlikke otsuseid. Käsitletakse sotsiaalsete ja õpipädevuste seoseid tulevaste õpingute ja tööeluga. Õpiharjumuste teadlik kujundamine sidustatuna karjääriplaanis püstitatud lühema- või pikemaajaliste eesmärkidega aitab ennetada õpilase haridustee katkemist.

2) Karjääriinfo: õppimisvõimaluste, erinevate töövaldkondade ja tööturu suundumuste tundmine on vajalik, et õpilane oskaks teadlikult kavandada oma karjääri. Kujuneb valmisolek paindlikuks reageerimiseks tööturul toimuvatele kiiretele muutustele ja elukestvaks õppeks. Tööturuga praktilise tutvumise käigus saavad õpilased ülevaate erinevatest töövaldkondadest. Õpilast suunatakse uurima ja võimaluse korral katsetama erinevaid töid, vabatahtlikku tööd, otsima ja leidma seoseid õpingute ja töövaldkondade vahel. Õpilase ettevõtlikkuse kujunemisele aitavad kaasa praktilised õpitegevused.
3) Planeerimise ja otsustamise põhimõtete tundmine aitab õpilasel süstematiseerida informatsiooni iseendast, tööturu võimalustest ja seostada seda tulevikuplaanidega. Õpilane analüüsib erinevaid karjäärivalikuid mõjutavaid tegureid. Õpilasel kujunevad teadmised ja oskused eesmärkide püstitamiseks, karjäärialaste otsuste langetamiseks, võimalike probleemide äratundmiseks ja nende ennetamiseks ning töö ja eraelu ühildamise tähtsusest.

Valikaine kursus „Karjääriõpetus" keskendub õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemisele.

Karjääriõpetuse valikaine mõlemad kursused gümnaasiumile koosnevad 35 ainetunnist. Erinevus seisneb selles, et esimese kursuse raames toimub õppetöö pigem õpirühmades ja klassikaaslastega koostöös. Teise kursuse õppetöö on korraldatud lähtuvalt individuaalsetest eelistustest. Karjääriõpetus aitab õpilasel luua enda jaoks tervikpilt teistes õppeainetes, kursustel ja erinevates elusituatsioonides omandatud teadmistest, oskustest ja kogemustest, mis on aluseks karjääriotsuste langetamisel. Valikaine kursuse konkreetne õppesisu täpsustatakse kursuse alguses õpetaja ja õpilaste koostöös. Alateemade kindlaksmääramisel, praktiliste tegevuste valimisel jne lähtutakse iga konkreetse õpperühma vajadustest, võttes arvesse, kas, kui palju ja kuidas on muud karjääriplaneerimist toetavad tegevused ning personaalne nõustamine õppekava raames sellele konkreetsele õpperühmale kättesaadavad.

1.3. Füüsiline õpikeskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

1) erinevad enese, tööturu ja õppimisvõimaluste tundmaõppimise töölehed, küsimustikud, mõttearenduslehed;
2) karjääriplaneerimisalase kirjanduse kättesaadavus kooli raamatukogus;
3) arvutiklassi ja digivahendite (tahvel- ja sülearvutid, nutitelefonid) kasutamine (vastavalt vajadusele personaalseks või rühmatööks) ainetunnis veebist karjääriplaneerimisalase informatsiooni otsimiseks (rajaleidja.ee jt);
4) õppevisiidid reaalsesse töö ja õppekeskkonda (töö- ja tudengivarjud, kõrgkoolide külastused, õppenäitused ja avatud uste päevad);
5) karjäärispetsialisti personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilase vajadustele;
6) külalisõpetajate kutsumise võimalus (koostöös programmiga Tagasi Kooli);
7) teemakohaste hariduslike õppeprogrammide ja muuseumide külastused (nt Politseimuuseum, Tervishoiumuuseum, Ahhaa keskuse ajutised näitused ja õppeprogrammid (nt Anatoomia), Ajakirjandusmuuseum jt)

1.4. Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet. Hindamisel väärtustatakse õpilaste isikupära ja toetatakse arengut. Õpilane peab olema hindamises aktiivne partner, kuna see toetab eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

Kursuse jooksul koostab õpilane personaalse õpimapi/portfoolio, millesse kogub eneseanalüüsi, ettevõtete külastuse, töö- ja tudengivarjutamise, muuseumi külastamise ja külalisõpetajatega tundidest töölehed jt õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutsete või erialadega seotud materjalid. Selles sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas individuaalselt või rühmatööna (I kursuse raames toimub ametite/tööturu/õppivõimaluste uurimine rühmades, II

kursuse raames - individuaalselt). I kursuse lõpus hinnatakse kursuse kokkuvõtva hindena esitluse kaitsmist rühmas, II kursuse lõpus kokkuvõtva hindena arvestatakse õpimapi/portfoolio kaitsmist. Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

Hinnatakse:

1) praktilisi töid: CV koostamine; motivatsioonikiri, kandideerimise avaldus, essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõte, eneseanalüüsi kokkuvõte, isiklik karjääriplaan (õpiplaan) jms;
2) praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
3) oskust asjakohast informatsiooni otsida ja analüüsida (karjääriinfo analüüsi kokkuvõte);
4) loomingulisust ja ratsionaalsust;
5) teadlikkust peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
6) iseseisva analüüsi oskust;
7) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde õpimapi esitlemise jt tegevuste käigus.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja hinnetega “1”, “2”, “3”, “4”, “5”. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

1.5. Õpitulemused

1) tunneb erialade, ametite ja elukutsete vahelisi seoseid;
2) oskab näha ja mõistab töömaailmas toimuvat;
3) on teadlik selle mõjust isikliku tööalase karjääri planeerimisele;
4) teadvustab oma vastutust ja on motiveeritud isiklikku karjääri teadlikult planeerima.

1.6. Õppesisu

I KURSUS „KARJÄÄRIÕPETUS “

ENESETUNDMINE JA SELLE TÄHTSUS KARJÄÄRIPLANEERIMISEL

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) analüüsib enda isiksust ja kasutab eneseanalüüsi tulemusi elutee planeerimisel ja karjäärivalikute tegemisel;

2) on motiveeritud õppima, tunneb ja kasutab erinevaid õpistrateegiaid;

Õppesisu

Isiksuseomadused: närvisüsteemi tüüp, temperament ja iseloom.

Isiksuseomadused: huvid.

Minapilt ja enesehinnang, identiteet, refleksioon.

KARJÄÄRIINFO TUNDMINE NING SELLE TÄHTSUS KARJÄÄRIPLANEERIMISEL

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) tunneb tööturu suundumusi, erinevaid töövaldkondi ning on teadlik võimalustest ja nõuetest tööturul;
2) mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning vajadust pidevaks enesearendamiseks;
3) oskab leida infot tööturu, erialade ja õppimisvõimaluste kohta ning kasutab seda oma haridustee planeerimisel.

Õppesisu

Muutuv tööturg: tööturu olukord, trendid, arengusuunad, prognoosid, tööandjate ootused, ettevõtluse vormid, töösuhteid reguleerivad õigusaktid.

Amet ja ametite rühmad, kutse ja kutseoskused, kutsestandardid, kutseeelistused.

Haridustee: erialad, haridussüsteem, hariduse ja tööturu vahelised seosed.

PLANEERIMINE JA OTSUSTAMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) mõistab karjääriplaneerimist kui terviklikku, järjepidevat ja elukestvat protsessi;
2) suudab iseseisvalt otsustada ja analüüsida otsuseid mõjutavaid tegureid.

Õppesisu

Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamisraskused, karjääriinfo allikad, infootsimine, alternatiivid, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriteenused.

II KURSUS „KARJÄÄRIÕPETUS “

ENESETUNDMINE JA SELLE TÄHTSUS KARJÄÄRIPLANEERIMISEL

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) analüüsib enda isiksust ja kasutab eneseanalüüsi tulemusi elutee planeerimisel ja karjäärivalikute tegemisel;
2) on motiveeritud õppima, tunneb ja kasutab erinevaid õpistrateegiaid;
3) oskab analüüsida ennast kui tulevast töötajat;
4) oskab näha oma erinevate elurollide seost karjäärivalikutega.

Õppesisu

Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, motivatsioon, hoiak, emotsioonid.

Isiksuseomadused: võimed, intelligentsus, üldised ehk ülekantavad kompetentsid ja kutsespetsiifilised kompetentsid.

Minapilt ja enesehinnang, identiteet, refleksioon.

KARJÄÄRIINFO TUNDMINE NING SELLE TÄHTSUS KARJÄÄRIPLANEERIMISEL

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) tunneb tööturu suundumusi, erinevaid töövaldkondi ning on teadlik võimalustest ja nõuetest tööturul;
2) teab karjäärivõimalusi majandustegevusvaldkondades;
3) mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning vajadust pidevaks enesearendamiseks;
4) oskab leida infot tööturu, erialade ja õppimisvõimaluste kohta ning kasutab seda oma haridustee planeerimisel.

Õppesisu

Muutuv tööturg: tööturu olukord, trendid, arengusuunad, prognoosid, tööandjate ootused, ettevõtluse vormid, töösuhteid reguleerivad õigusaktid.

Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents, elukestev õpe, töömotivatsioon, võrdne kohtlemine tööjõuturul.

Majandustegevusalad, amet ja ametite rühmad, kutse ja kutseoskused, kutsestandardid, kutseeelistused.

Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitteformaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised seosed.

PLANEERIMINE JA OTSUSTAMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) mõistab karjääriplaneerimist kui terviklikku, järjepidevat ja elukestvat protsessi;
2) suudab iseseisvalt otsustada ja analüüsida otsuseid mõjutavaid tegureid;
3) kasutab vajaduse korral karjäärispetsialistide abi (karjäärinõustamist, tuge karjääriinfo hankimisel ja analüüsil);
4) on valmis teadlike karjääriotsuste tegemiseks ja isikliku karjääriplaani koostamiseks elukestva õppe kontekstis;
5) võtab vastutuse oma karjääri planeerimisel.

Õppesisu

Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamisraskused, karjääriinfo allikad, infootsimine, alternatiivid, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriteenused.

Isikliku karjääriplaani koostamine: elukestev õpe, edu, elurollid, elulaad, karjäär, õpimotivatsioon, omavastutus, kandideerimisdokumendid, karjääriplaneerimine, karjääriplaani koostamine.

2. VALIKÕPPEAINE „RIIGIKAITSE "AINEKAVA

2.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;
2) järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik;
3) mõistab riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
4) väärtustab kaitseväelase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides;
5) teab riigikaitse korraldust ning kaitseväe ülesehitust ja ülesandeid ning riigikaitset reguleerivaid õigusakte;
6) teab kodanikukaitse põhimõtteid;
7) tunneb huvi riigikaitse ja sõjaajaloo vastu;
8) teab NATO kollektiivse kaitse põhimõtet;
9) on omandanud esmased oskused ohutult relva käsitseda, esmaabi anda, kriisiolukordades käituda ja tegutseda;
10) teab topograafia põhialuseid, orienteerub maastikul kaardi ja kompassiga ning käitub keskkonda säästvalt.

2.2. Valikõppeaine kirjeldus

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilased saavad põhiseadusest lähtuvalt teadlikuks oma riigikaitsealastest kohustustest ja õigustest ning ettekujutuse kaitseväeteenistuse liikidest. Õppe kaudu omandatakse riigikaitse valdkonna teoreetilised teadmised, mida kinnistatakse praktilises tegevuses. Riigikaitseõpetuse eesmärk on panna alus Eesti riigikaitse põhimõtete mõistmisele, kujundada kodanikuteadlikkust ja valmisolekut vajaduse korral Eestit kaitsta. Õppes käsitletakse teatud teemasid süvitsi ja teatud teemasid ülevaatlikult, et vältida õppijate ülekoormatust.

Riigikaitseõpetus on valikõppeaine, mille maht on kaks kursust, s.o 70 tundi. Üks kursus (35 tundi) moodustab teoreetilise osa ning teine kursus (35 tundi) on praktiline väljaõpe (võimaluse korral väljaõppekeskuses või välilaagris). Praktiliste harjutuste, sh välilaagri korraldamise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine. Kool korraldab riigikaitseõpetuse oma võimaluste järgi

kas teoreetilise ja praktilise osa lõimitult või eraldi kursustena. Teoreetiline ja praktiline õpe on ainekavas õppeteemade all lõimitult.

Riigikaitseõpetuse teoreetiline kursus algab ülevaatega Eesti sõjaajaloost, sõdade tekkeloost, põhjustest ja tagajärgedest. Omandatakse ülevaade tänapäeva ohtudest, kriisidest ja relvakonfliktidest ning rahvusvahelisest õigusest, sh sõjaõigusest. Teoreetilise kursusega omandatakse esmased teadmised Eesti riigikaitsest, riigikaitse juhtimisest ning eesmärkidest, kaitseväe ja Kaitseliidu ülesehitusest, julgeoleku- ja kaitsepoliitikast ning kaitseväeteenistusest. Käsitletakse rivikorra kujunemist ja kasutamist, erinevat tüüpi relvastuse arengut, tähendust ajaloos ja vajalikkust tänapäeval ning tutvutakse erinevate relvatüüpidega. Käsitletakse kodanikukaitse temaatikat ja esmaabi osutamist ning õpitakse looduses ilma abivahenditeta toime tulema. Õpitakse topograafiat, sh maastikul orienteerumist kaardi ja kompassiga, kaitseväe tegevuse mõju keskkonnale ning selle leevendamise võimalusi.

Praktiline kursus keskendub üksikisiku oskuste harjutamisele erinevates olukordades. Relvaõppes käsitletakse esmalt ohutustehnikat ja laskmist mõjutavaid tegureid, järgnevad lasketehnika ja laskeasendite harjutamine. Relvaõpe lõpeb laskmisharjutustega. Riviõppes harjutatakse seisanguid, pöördeid, erinevaid liikumisviise, sh maastikul, ning erinevaid rännakuviise. Topograafia praktiliste harjutustega õpitakse kasutama topograafilist kaarti, mõõtkava ja leppemärke ning asimuudi määramist kompassiga. Eraldi harjutatakse orienteerumist kompassi ja kaardiga ning muude positsioneerimissüsteemidega. Praktiline esmaabi hõlmab tegevuste järjekorra õppimist õnnetuspaigal ning elupäästvat ja jätkuvat esmaabi.

Olenevalt kooli võimalustest on soovitatav korraldada kursustel osalejatele praktiline õpe ühe- või kaheetapilise välilaagrina. Esimesel juhul on tegemist ühe 3–4päevase laagriga õppeaasta lõpus ning teisel juhul kahe 1,5–2päevase laagriga talvel ja kevadel. Välilaagreid korraldades kaasatakse võimaluse korral kohaliku Kaitseliidu maleva ja/või kaitseväe väeosi ning koondatakse mitme kooli riigikaitsekursuste praktilise osa välilaagrid.

Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse välilaagriga taotletakse, et õpilased omandavad praktilise kogemuse riigikaitse kursusel läbitud teoreetilistest teemadest üksikvõitleja oskuste tasemel. Harjutamise kaudu omandatakse ettekujutus üksikvõitleja oskustest, mis võimaldab tegutseda kriisiolukordades. Tugevneb õpilaste enesekindlus riigikaitseülesandeid täites.

Laagris jaotatakse õpilased jagude kaupa rühmadesse ning määratakse jaoülemad. Võimaluse korral kasutatakse varem väljastatud vormiriietust. Soovitatav on korraldada kahepäevane laager reedel ja laupäeval.

Lõimingu võimalusi teiste õppeainetega

Riigikaitseõpetus on multidistsiplinaarne õppeaine, millel on tihedaid kokkupuutepunkte mitme õppeainega:

1) ajalugu – sõjaajalugu, kriiside ja konfliktide tekkepõhjused ning tagajärjed, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, NATO ja ÜRO;
2) bioloogia – inimese anatoomia, füsioloogia, massihävitusrelvad, kodanikukaitse, keskkonnakaitse;
3) eesti keel – terminoloogia, töö õigustekstidega, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus;
4) füüsika – ballistika, massihävitusrelvad, kodanikukaitse;
5) geograafia – kaardiõpetus;
6) keemia – massihävitusrelvad, kodanikukaitse, ohutusnõuded;
7) kehaline kasvatus – üldfüüsiline tegevus ja vastupidavus;
8) matemaatika – mõõtkava arvutamine, kraadide arvutamine, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendite kasutamine;
9) võõrkeeled – terminoloogia;
10) ühiskonnaõpetus – kodanikukasvatus, riigikaitse korraldus, kaitseväe ja Kaitseliidu struktuur, NATO ja ÜRO, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, Eesti kaitsepoliitika.

2.3. Füüsiline keskkond

1) Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2) Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, lahingupaik, väeosa ja teised riigikaitselised institutsioonid, sh kaitseväe õppeasutused, jne).
3) Koolil on ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: õigusaktid, kaardid, teemakirjandus, pildid, plakatid jm illustratiivne materjal, skeemid, statistilised andmed,

ajakirjandusväljaanded Riigi Kaitse, Diplomaatia, Kaitse Kodu, Sõdur, Sõdurileht; auvised, matkevahendid.

4) Välilaagris on välitingimused: maastik, harjutusväli, lasketiir, kaitseväe või Kaitseliidu väljaõppekeskus; väliööbimise korral isiklik ja rühmavarustus; orienteerumisvahendid, esmaabi õppevahendid, matkevahendid, näitlik õppematerjal; plakatid, joonised, relvad, laskemoon.

2.4. Hindamise alused

Riigikaitse õpitulemusi hinnates lähtutakse õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Riigikaitse õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised. Suulise arutluse kõrval on olulisel kohal kirjalikud tööd: testid, töö kaardiga, statistika ja õigusaktide kasutamine ning analüüs, referaatide ja uurimistööde koostamine, arvamusloo kirjutamine, juhtumianalüüs. Nii teoreetilist kui ka praktilist kursust hinnates arvestatakse ainealaste teadmiste ja oskuste taset, aktiivsust osalemisel praktilises tegevuses ning vastutustunnet ja kaaslaste toetamist ühistegevuses ja rühmatöös – kodanikuosalust.

Kontrollivaid ülesandeid koostades tuleb arvestada, et esindatud oleksid erineva tasandi ülesanded: teadmiste kontrollimine (mõisted, faktid, seaduspärasuste tundmine), teadmiste rakendamine (kasutamine uues situatsioonis), mõistmine (kirjeldamine, seletamine, ümbersõnastamine), analüüs ja süntees (seoste näitamine, võrdlemine, rühmitamine, eristamine, faktide sidumine seaduspärasustega) ning hinnangu andmine (järelduste, otsustuste tegemine). Laagris hinnatakse praktilisi sooritusi. Ohutushoiutesti positiivne sooritus on eelduseks praktilisel laskeharjutusel osalemiseks.

2.5. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust. Gümnaasiumi lõpetaja:

1) on Eesti Vabariigile lojaalne kodanik, järgib demokraatlikke väärtusi ning on vajaduse korral valmis Eestit kaitsma;
2) tunneb sõjaajaloo, sh Eesti sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ja nende mõju ning tagajärgi ühiskonna arengule ja oma lähedastele;
3) teab ning analüüsib peamisi aktuaalseid rahvusvahelisi probleeme ja nende mõju Eesti ühiskonnale ning NATO kollektiivse kaitse põhimõtet;
4) leiab ja kasutab vajaduse korral riigikaitsesse puutuvat olulist infot, sh Eesti riigikaitse üldist korraldust reguleerivaid õigusakte;
5) teab kaitseväeteenistuse põhialuseid, sh on omandanud esmase ettekujutuse ajateenistusest ning Kaitseliidust ja selle eriorganisatsioonidest ning teab ja väärtustab kaitseväelase elukutset;
6) tunneb rivilise liikumise, relvaõppe, sh ohutuse põhialuseid, oskab käituda kriisiolukordades ja anda esmaabi;
7) orienteerub iseseisvalt maastikul kaardi ja kompassiga, arvestades keskkonnakaitse põhimõtteid ning norme;
8) tegutseb meeskonna koosseisus kaaslasi abistavalt ja toetavalt.

2.6.Õppesisu

I KURSUS „RIIGIKAITSE “

EESTI SÕJAAJALUGU

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab sõjanduse arengu põhijooni ning oskab selgitada sõdade eripalgelist mõju ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas sõjapidamine ning sellesse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud;

2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ning nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis, analüüsib sõja tagajärgi ja mõju ning seoseid ühiskondlike protsessidega;
3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *sõda*, *sõjaajalugu*, *sõjandus*, *sõjateadus*, *strateegia*, *taktika*, *palgasõdur*, *üldine sõjaväekohustus*, *ohvitser*;
4) teab, kes olid ajaloolised isikud Michael Andreas Barclay de Tolly, Johan Laidoner, Aleksander Tõnisson, Julius Kuperjanov ja Johan Pitka, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Sõjaajaloo mõiste ja sõjateoreetiline mõte. Sõda. Sõjandus. Sõjateadus. Sõjaajaloo ja ajaloo vahekord. Olulisemad sõjateoreetilise mõtte esindajad (õpetaja valikul Sun Tzu(Sunzi), Thukydides, Karl von Clausewitz, Antoine Henri de Jomini jt).

Sõjanduse osa ühiskonna ajaloos. Sõda kui ühiskonna „loomulik seisund". Sõdade põhjused. Suhtumise muutumine sõjapidamisse. Sõjapidamisviisid vana- ja keskajal. Palgaväe teke. Alalised armeed. Ohvitserkond. Revolutsiooniarmeed. Napoleoni sõdade ajastu. Üleminek üldisele sõjaväekohustusele. Massiarmeed. Tehnika mõju sõjandusele. Sõda ja majandus. Sõjapidamise muutumine. Sõjavastane liikumine. Sõjapidamise ulatus ja sotsiaalne mõju 20. sajandil.

Eesti sõjaajalugu üldise sõjaajaloo kontekstis. Ristisõdade ajastu ja muistne vabadusvõitlus. Eestlaste sõjaline organisatsioon muinasajal. Malev. Suurriikide võitlused Vana-Liivimaa pärast. Saja-aastase sõja sündmused Eestis (1558–1661). Põhjasõda ja selle tagajärjed. Eesti ala liitmine Vene impeeriumi koosseisu. Vene impeeriumi sõjad ja Eesti. Sõjalised koormised. Sõjaväeteenistus Eesti alal. Michael Andreas Barclay de Tolly. Sõjalised kaitserajatised. Esimene maailmasõda ja Eesti iseseisvuse sünd. Rahvusväeosad. Vabadussõda 1918–1920. Kooliõpilaste roll Vabadussõjas. Tartu rahu. Eesti riigikaitse 1920–1940. Teine maailmasõda ja Eesti. Eestlased Saksa armees ja Punaarmees. Soomepoisid. Metsavendlus.

Okupatsiooniarmee kohalolek. Nõukogude armee kohalolek, selle tagajärjed. Paldiski. Eestlased Nõukogude armees. Nõukogude armee lahkumine Eestist.

Eesti riigikaitse taastamine. Valikud Eesti riigikaitse taasloomisel. Eesti riigikaitsepoliitika kujunemine ning riigikaitsestruktuuride peamised suunad ja olulisemad sündmused.

TÄNAPÄEVA KRIISID, SÕJAD JA RELVAKONFLIKTID

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) toob näiteid kriiside ja konfliktide põhjuste ning tunnuste kohta, analüüsib mõningate konfliktidega seotud arengut ning nende ärahoidmiseks või ohjamiseks kasutatavaid meetodeid;
2) eristab rahvusvahelise julgeolekukeskkonna erinevaid arenguetappe ja tunnuseid ning toob näiteid külma sõja aegse ja tänapäevase julgeolekukorralduse kohta;
3) tunneb koostööjulgeoleku üldisi põhimõtteid ning peamisi julgeolekuga tegelevaid organisatsioone (NATO, EL, ÜRO, OSCE);
4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *kriis ja konflikt, sõda, julgeolekurisk, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, küberjulgeolek, kollektiivne kaitse ja julgeolek, koostööjulgeolek, lubatud ja keelatud relvad, terrorism, totaalkaitse*.

Õppesisu

Rahvusvahelised kriisid ja konfliktid valitud näidete toel. Kriisid. Julgeoleku riskid ja ohud. Konflikti arengufaasid ja tunnused. Sõja mõiste. Rahvusvaheline julgeolek 20. sajandil. Maailmasõjad. Külm sõda. Kollektiivne julgeolek 20. sajandil – Rahvasteliit, ÜRO, OSCE. Tuumaajastu. Relvastuskontroll.

Nüüdisaegsed rahvusvahelised konfliktid ja nende ohjamine. Koostööjulgeolek. NATO ning Euroopa Liit. Kollektiivne kaitse ja kollektiivne julgeolek. Traditsioonilised ja asümmeetrilised ohud. Rahvusvaheline terrorism, massihävitusrelvade levik. Keskkonna-, majandus-, küber- ja sotsiaalne julgeolek. Kriiside ja konfliktide ärahoidmine, ohjamine ning lahendamine. Rahvusvahelised rahuoperatsioonid, rahvusvahelise sekkumise põhjused ja tagajärjed.

Relvakonfliktide ja sõdade tunnused. Sõjaline strateegia ja taktika mõistetena. Heidutus. Sõjategevuse ulatus. Kasutatav relvastus. Sõjalised operatsioonid. Totaalkaitse. Territoriaalkaitse. Rahvusvaheline sõjaõigus.

EESTI KAITSEPOLIITIKA. EESTI OSALEMINE NATOS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab enda võimalusi ja kohustusi riigi kaitsmisel;
2) teab Eesti riigikaitse eesmärki, üldist korraldust ja juhtimist, toetudes riigikaitse alusdokumentidele;
3) teab ning selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa julgeoleku kontekstis;
4) teab Eesti peamisi julgeolekuriske ning teab ja kirjeldab erinevaid hädaolukordi;
5) kirjeldab NATO kujunemist, väärtusi, kollektiivse kaitse ja otsuste langetamise põhimõtteid;
6) näitab kaardil NATO laienemist ja liikmesriike;
7) seletab ning kasutab kontekstis mõisteid *NATO, kaitsevõime, julgeolekurisk, hädaolukord*.

Õppesisu

Eesti riigikaitse eesmärk. Riigi kaitsevõime. Riigikaitse eesmärk, üldine korraldus ja juhtimine alusdokumentide põhjal: põhiseadus, julgeolekupoliitika alused, sõjalise kaitse strateegiline kava, rahuaja riigikaitse seadus, sõjaaja riigikaitse seadus.

Riigikaitse korraldus. Erinevate institutsioonide roll riigikaitse juhtimises. Ühiskonna kaasatus riigikaitsesse ja erinevate elualade seotus riigikaitsega. Kodaniku osalemine riigikaitses.

Eesti julgeolekuriskid. Sõjalised konfliktid, väline surve, asümmeetrilised ohud: terrorism, keskkonna- ja küberriskid. Majandusriskid.

Erinevad hädaolukorrad ja valmisolek. Madala riskiastmega kriis, eriolukord, erakorraline olukord, sõda. Inimeste põhiõiguste ja vabaduste piiramine hädaolukordade puhul. NATO kujunemine. Kollektiivse kaitse põhimõte. Eesti osalemine NATOs.

EESTI KAITSEJÕUDUDE STRUKTUUR JA ÜLESANDED. EESTI KAITSEVÄE JA KAITSELIIDU SÜMBOOLIKA NING TRADITSIOONID

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) oskab kasutada põhiseadust, rahuaja riigikaitse seadust, sõjaaja riigikaitse seadust, kaitseväe korralduse seadust ja Kaitseliidu seadust;
2) tunneb kaitseväe ja Kaitseliidu ülesehitust;
3) toob näiteid kaitseväe ja Kaitseliidu ülesannete kohta;

4) teab riigikaitses vabatahtlikuna osalemise võimalusi;
5) tunneb ära kaitseväe vormiriietuse, auastmetunnused ja eraldusmärgid;
6) teab kaitseväe ja Kaitseliidu traditsioone ning sümboolikat;
7) seletab ja kasutab kontekstis
   mõisteid *lahingpaar, jagu, rühm, kompanii, pataljon, brigaad, kaitseringkond, väeliik, st aap, ülem, staabiülem, kaitseväe juhataja*.

Õppesisu

Eesti kaitsejõud. Võrdlus teiste riikide kaitsejõudude korraldusega: kohustuslik ajateenistus, lepinguline tegevteenistus, üldine reservteenistus jne.

Eesti kaitsevägi. Kaitseväe struktuur ja ülesanded. Kaitseväe juhtimine. Kaitseväe õppeasutused. **Väeliigid:** maavägi, merevägi, õhuvägi. Väeliikide ülesehitus, ülesanded ja juhtimine.

Kaitseliit. Kaitseliidu ülesehitus ja ülesanded. Kaitseliidu sõjaväeline ja kollegiaalne juhtimine. Kaitseliidu eriorganisatsioonid.

Kaitsejõudude traditsioonid. Traditsioonid Eesti kaitsejõududes, vormiriietuse kandmise põhimõtted, sümboolika.

KAITSEVÄETEENISTUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) on omandanud ülevaate kaitseväeteenistusest ja selle liikidest kaitseväeteenistuse seaduse alusel;
2) teab kaitseväeteenistuskohustuslase õigusi ja kohustusi, kutsealusena arvele võtmise korra üldaluseid, kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramise, ajateenistusse kutsumise, ajapikenduse ja vabastuse saamise põhjusi ning korda, asendusteenistusse kutsumise korra üldaluseid;
3) on omandanud ettekujutuse ajateenistusest, ajateenija õigustest ja kohustustest ning kaitseväe distsipliinist;
4) on omandanud ettekujutuse kaitseväelase elukutsest ja üldteadmised teenistusest reservis;
5) teab, mida toob endaga kaasa riigikaitsealaste kohustuste eiramine, ning oskab hinnata tagajärgi;

6) seletab ja kasutab kontekstis
   mõisteid *kutsealune*, *ajateenija*, *reservväelane*, *kaitseväelane*, *kaitseväekohustuslane*, *kait seväeteenistuskõlblikkus*, *asendusteenistus*.

Õppesisu

Kaitseväeteenistuse seadus. Kaitseväeteenistuse liigid. Kaitseväeteenistuskohustus. Kutsealune, reservväelane, kaitseväelane, ajateenija, kaadrikaitseväelane. Kaitseväe distsipliin. **Kutsealusena arvele võtmine ja tegevteenistuskõlblikkuse määramine.** Kaitseressursside Amet. Ajateenistusse kutsumisega kaasnevad dokumendid. Kaitseväeteenistuse komisjon. Arstlikud komisjonid. Kaitseväeteenistuskohustuslike Eesti kodanike riiklik register. Kaitseväeteenistuskõlblikkuse astmed.

Ajapikendus ja ajateenistusse kutsumisest vabastamine. Ajapikenduse andmine haiguse või tervisehäire tõttu. Ajapikenduse andmine perekondlikel ja majanduslikel põhjustel, hariduse omandamiseks, kandideerimiseks või valitaval ametikohal töötamiseks. Ajapikenduse lõppemine. Ajateenistusse kutsumisest vabastamine.

Ajateenistusse kutsumine. Ajateenistuse kestus. Kutsealuse kutsumine ajateenistusse.

Asendusteenistusse kutsumine. Ajateenistuse asendamine asendusteenistusega. Asendusteenistuslase teenistuskoht. Asendusteenistuse kestus. Teenimine asendusteenistuses.

Ajateenistus. Ajateenija õigused ja kohustused. Ajateenistuse korraldus. Väljaõpe. Distsipliin. Sotsiaalsed garantiid. Puhkused ja väljaload. Olme ja vaba aeg. Suhtlemine kodustega.

Kaitseväelase elukutse. Väljaõpe, haridus, teenistuskäik (sh missioonid), karjäärivõimalused.

Teenistus reservis. Reservi ja erru arvamine. Reservväelase kohustused. Valmisoleku reserv ja valmidusreserv. Osavõtt õppekogunemisest. Tegevteenistus mobilisatsiooni korral. Osalemine Kaitseliidu tegevuses.

Vaidluste lahendamine ja vastutus. Vaided. Väär- ja kuriteod.

RIVIÕPE

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadust ja tähtsust;
2) oskab rivivõtteid ning teab käsklusi;
3) tegutseb organiseeritult jao ja rühma kooseisus;

4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *rivi*, *viirg*, *kolonn*, *rivi laius*, *rivi sügavus*, *kahe-*, *kolme- või neljaviiruline rivi*.

Õppesisu

Rivikord. Ajalooline ülevaade rivikorra kujunemisest. Üksuste riviline juhtimine lahinguväljal. Füüsiline vastupidavus ja ühtekuuluvus. Kaitseväe traditsioonid ja tseremooniad.

Praktiline riviõpe. Rivi. Viirg. Kolonn. Tiib. Rinne. Rivi tagakülg. Vahe. Kaugus. Rivi laius. Rivi sügavus. Kahe-, kolme- või neljaviiruline rivi. Rivi liigid. Ülema ja kaitseväelase kohustused enne rivistumist ning rivis. Rivikord väljaõppe korraldamisel. Rivi juhtimine. Käsklus. Eelkäsklus. Täitekäsklus. Käemärgid.

Üksiksõduri riviõpe. Seisang ja tegevus koondrivis. Tervitamine. Liikumine ja peatumine. Pöörded.

Jagu koondrivis. Jao kogunemine joonele. Jao kogunemine kolonni. Liikumine rivis. Rivi ette kutsumine.

Rühma koosseis. Rühma kogunemise viisid.

RELVAÕPE

Kui koolis puuduvad tingimused praktiliseks relvaõppeks, siis relvakäsitsemisoskust eeldavaid õpitulemusi ei taotleta.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab, mis relvi ja relvasüsteeme Eesti kaitseväes kasutatakse;
2) tunneb ja järgib ohutusnõudeid tulirelva kasutamisel; käitub lasketiirus turvaliselt, teab ohutuid relva hooldamise põhimõtteid;
3) nimetab käsitulirelva (AK 4 või Galil AR näitel) põhiosad ja teab nende koostööd;
4) teab lasu sooritamist mõjutavaid tegureid;
5) võtab iseseisvalt laskeasendeid ning kasutab õiget päästmistehnikat;
6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *automaatrelv*, *püstol*, *kaartulerelv*, *laskemoon*, *lask*.

Õppesisu

Relv: relva mõiste, relva kandmisega seotud tavad ja väärtushinnangud. Kaitseväes kasutatavamad relvad. AK 4 taktikalis-tehnilised andmed. Relva käsitsemine ja hooldamine.

Ballistika. Ülevaade sisemisest ja välimisest ballistikast. Kuuli lennujoone kuju, tabatav ja tabamatu ala. Kuulide hajumine ning seda põhjustavad tegurid.

Ohutusnõuded. Üldohutusnõuded relvaga ümberkäimisel. Ohutusnõuded relva ja laskemoona käsitsemisel.

Tiirulaskmine: laskmine õhkrelvast või matkemudelist, hingamise ja lasu päästmise tehnika, laskeasendid: pikali, põlvelt ja püsti. Relvatugi. Laskekäsklused lasketiirus. Käsklus „TULI SEIS!".

TOPOGRAAFIA JA ORIENTEERUMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab, mis topograafilisi kaarte ja mis eesmärgil Eesti kaitseväes kasutatakse;
2) määrab paberkaardil kasutatavat mõõtkava ja teisendab seda maastikul sammupaaridesse; mõõdab pabeririba kasutades kaugusi ning hindab maastikul silma järgi erinevaid kaugusi; analüüsib topograafilise kaardi leppemärke ja iseloomustab kaardil kajastatud objekte; määrab objektidevahelisi ruumilisi seoseid;
3) määrab kaardil malliga direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi ning kaitseväe kaardil UTMi koordinaadid;
4) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul mööda etteantud marsruuti; tunneb öist orienteerumist piiravaid tegureid;
5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *mõõtkava*, *kaardi leppemärgid*, *kaardi koordinaadid*, *direktsiooninurk*, *magnetiline asimuut*, *suunaparand*, *punkt-*, *joon- ja pindobjektid maastikul*.

Õppesisu

Topograafia sissejuhatus. Üldmõisted. Kaardi mõõtkava. Kaardi leppemärgid. Leppemärkide jaotus: punkt-, joon- ja pindleppemärgid. Kaardi reljeef. Reljeefi erinevad vormid ning nende iseloomustus.

Kaartide kasutamine Eesti kaitseväes. Kaartide põhimõõtkavad. Kaitseväekaartide kartogrammid. Kaardinurk. Kaardi koordinaadid: geograafilised, UTM.

Kompass, magnetiline asimuut ja direktsiooninurk. Kaartidel kasutatavad põhjasuunad. Magnetiline deklinatsioon. Direktsiooninurk. Magnetiline asimuut. Suunaparand. Kompass ja selle kasutamine. Kompassi kasutamise piirangud. Magnetilise anomaalia alad.

Kaardi orienteerimine, maastikul orienteerumine, käsi-GPSi kasutamine. Kaardi orienteerimine kompassi, joonobjekti, punktorientiiri, taevakehade järgi. Asimuudi määramine maastikul ja selle järgi liikumine. Orienteerumine maastikul. Orienteerumine pimedas. Üldised juhised ning piirangud käsi-GPSi kasutamiseks maastikul.

ESMAABI VÄLITINGIMUSTES

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) hindab olukorda õnnetuse korral, teab abi kutsudes ja andes õiget tegutsemisjärjekorda ning oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
2) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
3) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada;
4) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada; oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Tegutsemine õnnetuse korral. Ohu hindamine ja ohutuse tagamine, päästmine otsesest ohust, sh Rauteki haaret kasutades. Kannatanu seisundi hindamine: teadvuse, hingamise, vereringe kontroll. Tegevuste järjekord kannatanu esmasel ülevaatusel. Sündmuskoha tähistamine. Elupäästev esmaabi. 112-abikutse. Jätkuv esmaabi. Kiirabi. Haigla.

Elupäästev esmaabi. Elustamise ABC. Elupäästev esmaabi traumakannatanule. Suure välise verejooksu sulgemine abivahenditega ja abivahenditeta. Hingamisteede vabastamine ja vabana hoidmine. Teadvuse tasemed, teadvusetuse põhjused. Teadvuseta kannatanu abistamine. Šoki mõiste, liigid ja esmaabi. Kliiniline ja bioloogiline surm.

Esmaabi vigastuste ja haigestumiste korral. Jäsemetraumade fikseerimine. Sobivad asendid erinevate vigastuste ja haigestumiste korral. Termolina kasutamine. Heimlichi võte. Allergia. Termilised traumad: põletused, päikesepiste, kuumarabandus, kuumakurnatus, külmumine,

alajahtumine (hüpotermia). Uppumine. Mürgistused. Alkoholimürgistus. Narkootikumide üledoos. Maohammustus. Putukate pisted. Võõrkeha hingamisteedes.

MASSIHÄVITUSRELVAD JA KODANIKUKAITSE

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) tunneb massihävitusrelvade põhitüüpe, kasutamise eesmärke ja tagajärgi, nende kasutamist ajaloos ning keelustamist;
2) tunneb kodanikukaitse põhialuseid ja eesmärke ning oskab tegutseda hädaolukorras;
3) oskab hinnata ohte ja käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht; oskab kasutada esmaseid tulekustutusvahendeid;
4) tunneb gaasimaski põhiosi, hooldust ja kasutamist;
5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *massihävitusrelv*, *tuumarelv*, *bioloogiline relv*, *keemiarelv*, *toksiin*, *bakter*, *viirus*, *radiatsioon*, *lõhkeaine*, *plahvatus*.

Õppesisu

Massihävitusrelv: tuumarelv, bioloogiline relv, keemiarelv. Liigid ja toime ning kahjustavad mõjud. Relvade kasutamine ajaloos. Massihävitusrelva leviku piiramine.

Kaitsevahendid. Kaitsevahendite areng. Kaitsevahendid erinevatele massihävitusrelva tüüpidele. Individuaalsed ja kollektiivsed kaitsevahendid.

Kodanikukaitse. Ajalooline ülevaade ja põhimõtted.

Tuleohutus. Tulekahju ärahoidmine, tekkimise põhjused ja tagajärjed. Esmased tulekustutusvahendid ning nende kasutamine. Põlemine ja plahvatus. Põlemissaadused. Käitumine tulekahju korral.

Mürkaineoht. Levinumad mürgised ained ja nende mõju inimorganismile. Tegutsemine mürkaineohu olukorras.

Radiatsioonioht. Radioaktiivsed ohuallikad, nende toime loodusele ja inimorganismile. **Plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht.** Plahvatusohtlikud esemed. Ohutusreeglid plahvatusohtlike esemete leidmise korral. Käitumine pommiähvarduse korral, evakueerumine.

KESKKONNAKAITSE KAITSEVÄES

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab ja kirjeldab riigikaitsetegevusega kaasnevat mõju keskkonnale;
2) valmistab ette ja lõpetab väljaõppelaagri, vähendades väljaõppetegevuse mõju loodusele, sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;
3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *ettevaatuspõhimõte*, *väljaõppelaagrikeskkond*, *tuleohutus*, *metsatulekahju*, *reostus*, *kahjustusala*.

Õppesisu

Riigikaitsetegevusega kaasnev mõju keskkonnale. Müra, mürakaitse, välisõhureostus, ohtlike jäätmete reostus, veereostus, metsatulekahju.

Väljaõppelaagri keskkonnakaitseline ettevalmistamine, rajamine ja lõpetamine. Planeerimine: jäätmekava, tuleohutuskava, reostusohutuse kava; hügieeni ja toitlustuse korraldamine välitingimustes, jääkreostus.

Tuleohutuse tagamine ja tegutsemine metsatulekahju korral. Ohuolukord, metsatulekahju, kustutamise juhtimine.

II KURSUS „PRAKTILINE ÕPE VÄLILAAGRIS “

Välilaagris korraldatakse lihtsustatud ja lühendatud sõdurioskuste kursus kavade alusel. Kõik praktilised harjutused tehakse rühmas. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse tegevuse käigus. Eesmärk on tutvuda kaitseväe rutiini ja päevaplaaniga.

RIVIÕPE

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) tegutseb ühtse meeskonnana organiseeritult jao ja rühma kooseisus;
2) saab aru sõjaväelisest rivikorrast ning oskab esmaseid rivivõtteid paigal ja liikumisel kolonnis.

Õppesisu

Praktiliste harjutuste vaheetapid algavad ja lõpevad rivikorras, mille käigus omandatakse üldised oskused meeskonnatööks rivis.

ISIKLIK JA RÜHMAVARUSTUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb ning oskab õpilane kasutada üksikvõitleja ja allüksuse üldvarustust ning teab selle otstarvet.

Õppesisu

Õpitakse tundma üksikvõitleja ja rühma varustust, selle otstarvet, praktilist kasutamist ning hooldamist.

RÄNNAK ÜKSUSE KOOSSEISUS JA ÜKSIKVÕITLEJA LIIKUMINE MAASTIKUL

Õpitulemused

Kursuse lõpus oskab õpilane liikuda päeval ja öösel jalgsi rännakukolonnis ning üksikvõitlejana maastikul.

Õppesisu

Õpitakse tundma ning harjutatakse erinevaid liikumisviise üksuse koosseisus ja üksikvõitlejana ümberpaiknemise korral, kasutatakse käemärke ning harjutatakse tegevusi nende järgi.

VÄLILAAGRI RAJAMINE JA ELUOLU VÄLITINGIMUSTES. KESKKONNAKAITSE

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) tunneb kaitseväelist rutiini ja päevaplaani;
2) täidab erinevaid ülesandeid välitingimustes jao koosseisus majutusala rajades;
3) valmistab ette ja lõpetab väljaõppelaagri, vähendades väljaõppe tegevuse mõju loodusele, sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;
4) tunneb keskkonnakaitse põhimõtteid välitingimustes majutust korraldades.

Õppesisu

Harjutatakse üksuse majutuse korraldamist välitingimustes, paiknemisala ettevalmistamist, telkide püstitamist, söögi- ja hügieenialade ettevalmistamist.

TOITLUSTAMINE JA HÜGIEEN VÄLITINGIMUSTES

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb ning täidab õpilane välitingimustes toitlustamise ja hügieeni reegleid.

Õppesisu

Harjutatakse toitlustamise korraldamist välitingimustes koos sooja toidu ettevalmistamise ja 24 h kuivtoidupakkide kasutamisega.

ORIENTEERUMINE MAASTIKUL

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul;
2) määrab kaardil direktsiooninurga, maastikul kompassi järgi asimuudi ja kaitseväe kaardil UTMi koordinaate;
3) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning liigub mööda etteantud marsruuti;
4) tunneb öist orienteerumist piiravaid tegureid.

Õppesisu

Harjutatakse kaardi ja kompassi tundmist vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul, oma asukoha määramist, kauguste määramist ning objektidele osutamist erineval maastikul ja erinevas valguses.

VARJUMINE JA VARJATUD LIIKUMINE MAASTIKUL

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb ja kasutab õpilane peamisi moondamise ning varjatud liikumise võimalusi erineval maastikul ja erinevas valguses.

Õppesisu

Harjutatakse erinevaid moondamise ja varjatud liikumise võimalusi. Õpitakse tundma, miks on asjad erinevas keskkonnas ja valguses nähtavad.

ESMAABI VÄLITINGIMUSTES

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) oskab tegutseda hädaolukorras; tunneb ja kasutab üldiseid esmaabivõtteid, elustamise põhimõtteid ning välioludes ellujäämist; oskab kutsuda abi;
2) teab ja oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
3) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada; oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Harjutatakse üldisi esmaabivõtteid ja elustamist ning õpitakse tundma välioludes ellujäämise põhitõdesid.

RELVAÕPE, LASKEASJANDUS JA OHUTUSHOID

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) tunneb ning järgib relvadega ümberkäimise ohutuseeskirju ja -nõudeid;
2) võtab iseseisvalt laskeasendeid ja kasutab õiget päästmistehnikat;
3) käitub lasketiirus turvaliselt laskmiskäskluste järgi;
4) sooritab ohutult tiirulaskmise praktilisi harjutusi juhendaja kontrolli all.

Õppesisu

Õpitakse tundma Eesti kaitseväes kasutusel olevaid käsitulirelvi. Harjutatakse automaadi käsitsemist ning erinevaid laskeasendeid. Õpitakse tundma ohutushoidu. Osaletakse praktilisel laskeharjutusel juhendaja kontrolli all.

KODANIKUKAITSE

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) oskab hinnata ohte ning käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht;
2) kasutab esmaseid kaitse- ja tulekustutusvahendeid.

Õppesisu

Õpitakse tundma tegutsemist erinevate ohtude korral ja kasutama esmaseid kaitsevahendeid.

3. VALIKÕPPEAINE „2D MODELLEERIMINE “AINEKAVA

3.1.Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpilane:

1) omandab 2D modelleerimistarkvara kasutamise põhioskused ja tehnilise joonestamise algtõed;
2) kasutab ratsionaalseid töövõtteid, loogilist ja analüütilist mõtlemist ning süsteemset lähenemist ülesannete lahendamisel;
3) arendab tegevuse järkjärgulise kavandamise oskust, väärtustab töö läbimõeldust, korrektsust ning praktilisust;
4) arendab kujutlusvõimet, tähelepanu, loovust, mõtlemis, graafilist kirjaoskust, täpsust;
5) teadvustab tehnoloogilise protsessi terviklikkust alates ideest kuni toote valmimiseni;
6) tunneb huvi tehnika, tehnoloogia ja/või disaineri loova töö vastu, saab aru selle rakenduslikust tähtsusest ning on motiveeritud iseseisvalt õppida;
7) suhtub lugupidavalt ja vastutustundlikult kaasinimeste loomingusse ning väärtustab võimet ja oskust ise uut luua;
8) saab ülevaate joonestamisalase teabe rakendamisega seotud elukutsetest ning kasutab valikõppeaine raames omandatud teadmisi ja oskusi enda karjääri planeerimisel.

3.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikõppeaine eesmärk on tutvustada 2D modelleerimistarkvara ning võimaldada loovuse ja õpitavate teadmiste rakendamist virtuaalsete toodete disainimiseks ja ruumi kujunduslike tööde valmistamiseks. 2D modelleerimise õppeaine jooksul omandatakse arvutigraafika algtõdesid arvutiprogramme kasutades. Valikõppeaine jooksul õpitakse kasutama erinevaid arvutiprogramme käsklusi, objektide omaduste seadistamist ülesannete lahendamiseks. Õpilane saab ülevaate joonestamisalase teabe rakendamisega seotud elukutsetest ning kasutab joonestamisursusel omandatud teadmisi ja oskusi enda karjääriplaneerimisel.

3.3. Füüsiline õppekeskkond

Õppetöö toimub klassiruumis, arvutiklassis, e-õpe internetis, praktiline õppetöö, loengud, koostöö Tallinna Tehnika Kõrgkoolige õppetöö läbiviimise küsimustes.

3.4. Hindamise alused

Õpitulemusi hinnates lähtutakse riikliku õppekava üldosast ja Tallinna Pae Gümnaasiumi hindamisjuhendist. Valikõppeaine on läbitud siis, kui on osaletud 80% õppetöös, lisaks on sooritatud õigeaegselt arvestuslik test. Testis peab olema vähemalt 60% õigeid vastuseid. Valikõppeainet hinnatakse „A "(arvestus) ja „MA "(mittearvestatud).

3.5. Õpitulemused

Aasta lõpuks õpilane:

1) omab ettekujutust kaasaegsetest 2D programmidest;
2) kasutab õppeaine jooksul läbitud käsklusi;
3) sooritab iseseisvalt ja juhendi abil kursusel proovitud harjutusi tehes iseseisvalt tööd;
4) lahendab loovalt 2D modelleerimiseülesandeid;
5) näeb seoseid 2D-modelleerimisülesannete, disaini, praktilise konstruktoritöö ning matemaatiliste teadmiste vahel;
6) vormistab jooniseid nõuetekohaselt järgides õpetaja poolt sõnasatud nõudeid jooniste vormistamiseks;
7) väärtustab joonestamisalaseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid tehnika- ja tehnologoiaalase kirjaoskuse oluliste komponentidena, loovust ja mitmekülgselt läbimõeldud lahendusi, suhtub oma ja teiste töösse vastutustundlikult ning on sisemiselt motiveeriutd elukestvaks õppeks.

3.6. Õppesisu

Arvutigraafika alused. Absoluutsed ja suhtelised koordinaadid. Polaar- ja ristkoordinaadid. Käsklused: *line, erase, osnap, copy, move, trim, circle, fillet, offset, mirror, extend, color, linetype, layer, hatch, properties, style, dimstyle.* Režiim: *ortho.* Objekti iseloomulike punktide kasutamine. Geomeetrilised kujundid. Joonetüübid. Joonte skaalategur. Erinevate joonetüüpide kasutamine. Sirgetest joontest kujundite konstrueerimisvõtted. Ringjoone ja kaare joonestamine. Ringjoone puutepunkti kasutamine. Kaarte ja ringjoonte kasutamine joonises. Nurkade ümardamine. Objektide omadused, omaduste seadistamine ja omaduste akna kasutamine. Erinevate objektide omaduste seadistamine ja kasutamine joonestamise ajal. Objektide värvuse seadistamine. Joonise kihid ja kihtide kasutamine. Kinnise piirkonna viirutamine. Terassõrestiku sõlme konstrueerimine ja geomeetria loomine. Ehitusliku sõlme joonestamine. Sõlme

konstrueerimine. Tekstide kandmine joonisele; teksti stiil. Joonise mõõtkava, teksti kõrgus, teksti joondamine. Mõõtjoonte kasutamine,stiili seadistamine. Mõõtjoonte kandmine joonisele.

4. VALIKÕPPEAINE "VETERINAARIA ALUSED" AINEKAVA

4.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpilane:

9) kuulab loenguid ja osalevad praktilistel tegevustel;
10) külastab loomade anatoomia muuseumi ja saavad ülevaate erinevate loomaliikide skeletiehitusest;
11) osaleb väikeloomade kliinilisel uurimisel vaatlejatena;
12) koostab etteantud teema põhjal esitluse ning kannavad selle ette

4.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikõppeaine eesmärk on omandada teadmisi loomade käitumise ja heaolu põhiprintsiipidest. saada ülevaade loomade pidamise ja kaitsega seotud seadusandlusest, osata loomade heaolu hinnata praktilistes tootmistingimustes. Loomakasvatusega tegeleva ettevõtete külastamise käigus hinnatakse loomade heaolu ja kirjutatakse analüüs.

4.3. Füüsiline õppekeskkond

E-õpe internetis, praktiline õppetöö, loengud. Õppematerjalid

4.4. Hindamise alused

Õpitulemusi hinnates lähtutakse riikliku õppekava üldosast ja Tallinna Pae Gümnaasiumi hindamisjuhendist. Valikõppeaine on läbitud siis, kui on osaletud 80% õppetöös, lisaks on sooritatud õigeaegselt arvestuslik test. Testis peab olema vähemalt 60% õigeid vastuseid. Valikõppeainet hinnatakse „A“ (arvestus) ja „MA“ (mittearvestatud).

4.5. Õpitulemused

Aasta lõpuks õpilane:

1) teab milliste valdkondade eest vastutavad loomaarstid;
2) suurloomade (veised, hobused) ja väikeloomade (koerad, kassid) käitumise eripärasid
3) põhjuseid, miks loomad vajavad kaitset ja mis on loomade õigused;
4) millises keskkonnas elavad tänapäeval farmiloomad;
5) kuidas uuritakse loomakliinikutes väikeloomade ja hobuste haiguseid;
6) kirjeldab loomaarstide tegevusi;
7) seletab haige ja terve looma tunnuseid;

8) seletab loomade toitumise erinevusi;
9) käitub haige metslooma leidmisel

4.6.Õppesisu

Vetirinaarmeditsiini valdkonnad. Loomade skeletisüsteem. Haiguste tekkimine, Loomade heaolu ja loomakaitse. Väikeloomade ja suurloomade käitumise eripärad. Metsloomade haiguste ravi. Koerte, kasside, veiste ja hobuste tervisehoid.

5. VALIKÕPPEAINE “MAJANDUS” AINEKAVA

Majandus- ja ettevõtlusõpe jaguneb kaheks kursuseks:

1) Majandusõpetus
2) Ettevõtlusõpetus

5.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Majandus- ja ettevõtlusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning rakendab majandusteadmisi üksikisikuna ning perekonna- ja tööelus;
2) teab oma õigusi ja kohustusi kui kodanik, töötaja, tarbija ning ettevõtja;
3) teab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
4) valdab ülevaadet ja kogemusi erinevatest elukutsetest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
5) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi tegutseda ettevõtjana;
6) analüüsib ettevõtete, riikide ja maailmamajanduse kujunemist ning toimimist, mõistab üksikisiku, ettevõtete ja riikide vastutust globaalprobleemide lahendamisel;
7) suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades säästva arengu põhimõtteid;
8) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab seada eesmärke, vastutab ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
9) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, plaanib ning teeb uurimistöid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

5.2. Õppeaine kirjeldus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärk on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksiksiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi.

Kõik majandussüsteemid kasutavad oma tegevuseks erinevaid ressursse. Maailmas valitsev nappus sunnib riike, ettevõtteid ja inimesi tegema väga erinevaid valikuid ning otsuseid. Majandus- ja ettevõtlusõpetus aitavad paremini mõista inimese ja keskkonna vastastikuseid

seoseid ning langetada õiglasemaid otsuseid. Õppides näevad õpilased keskkonna, inimese ja majanduselu vastastikuseid suhteid ning ka säästva eluviisi vajadust.

Õpilased saavad teavet erinevate elukutsete, elukutsetele esitatavate nõuete ja õppimisvõimaluste kohta, õpivad koostama elulookirjeldust ning käituma töövestlustel. Õpitakse analüüsima tööturu nõudmisi ja pakkumisi, nägema ja hindama oma soove ning võimalusi. Elukutset valides õpitakse nägema töötaja rolli kõrval ka tööandja (ettevõtja) rolli. Õpilased mõistavad töötaja kui ühe põhilise ressursi väärtust tööandja jaoks ja kõigi töötajate võrdse kohtlemise tagamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise vajalikkust.

Majandusõpetuse läbimisel omandavad õpilased oskuse otsida, kasutada, analüüsida ja hinnata mitmesuguseid statistilisi materjale ning kasutada infotehnoloogilisi vahendeid. Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult.

Majandus- ja ettevõtlusõpetusel on tihe integratsioon teiste õppeainetega, tuginedes matemaatika-, geograafia- ja ajalooteadmistele ning toetades ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist.

Õpilasfirma rakendamiseks on õpetajal vaja läbida eelnev koolitus.

5.3.Füüsiline õpikeskkond

Kool:

1) korraldab valdava osa õppest klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning auvise kasutamise võimalus;

2) võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (ettevõttes) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.

5.4. Hindamise alused

Valikõppeaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe” õpitulemuste hindamine lähtub gümnaasiumi riikliku õppekava üldosas ja teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandustekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, info leidmist ning situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, ülesannete lahendamise loovust, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ning seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöödes ja aruteludes.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja hinnetega "Arvestus (A)" ja "Mittearvestus (MA)". Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kursuse hinne kujuneb kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste, iseseisvate tööde ning ettekannete hinnetest.

Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta. Iseseisvad tööd on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöödes jne.

Majandus- ja ettevõtlus kursused lõpevad kokkuvõtva hindamisega, mis hõlmab kogu kursuse materjali.

5.5. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Gümnaasiumi lõpetaja:

1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ning teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;

2) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ning tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
3) hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ning oma karjääri plaanimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ning väärtustab ärieetika põhimõtteid;
4) tunneb tööseadusi ning oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;

5) saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult; plaanib ning koostab isiklikku ja pere eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
6) teab, et raha on üldtunnustatud maksevahend, väärtuse mõõdupuu ja kogumisvahend, võrdleb laenudest saadava kasu ning kaasnevate kulutuste ja riskide vahekorda;
7) teab üksikisiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees, analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ning seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
8) selgitab tootlikkust, mastaabisäästu ja masstootmist, teab kvalifitseeritud tööjõu, nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele;
9) hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärke ning tähtsust maailma globaliseerumisel.

5.6. Õppesisu

I KURSUS "MAJANDUSÕPETUS"

MAJANDUSE OLEMUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) mõistab, kuidas sunnib nappus inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid;
2) analüüsib, kuidas lahendavad erinevad majandussüsteemid põhilisi majandusprobleeme.

Õppesisu

Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: mida, kuidas, kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makroökonoomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus.

NÕUDLUS, PAKKUMINE, HIND

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) iseloomustab nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel; saab aru pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele;
2) selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ning sotsiaalseid tagajärgi.

Õppesisu

Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ning graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine.

INIMENE KUI OMANIK, TOOTJA, TÖÖTAJA JA TARBIJA

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena;
2) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast;
3) oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu

Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.

RAHA JA FINANTSMAJANDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle;
2) analüüsib kommertspankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ning laenude tähtsust pankade bilansis;
3) teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareservi hoidjana ja kommertspankade järele valvajana;
4) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid;
5) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle;
6) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ning selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega;

7) tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses.

Õppesisu

Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertspangad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.

VALITSUSE OSA MAJANDUSES

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) toob näiteid valitsuse pakutavate hüvede kohta;
2) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ning hüvede ümberjagamisel;
3) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel;
4) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle.

Õppesisu

Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve. Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklilisus.

RAHVUSVAHELINE MAJANDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses;
2) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist;
3) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile;
4) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi;
5) mõistab tehnoloogilise arenguga saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevaid võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist,

tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist;

6) teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest;
7) teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping; analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksiktarbijale ja ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides.

Õppesisu

Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurss, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välismajandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailmamajanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.

II KURSUS "ETTEVÕTLUSÕPETUS"

TURUMAJANDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust;
2) tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust.

Õppesisu

Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum. Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele.

ETTEVÕTLUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid;
2) analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees;
3) mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust.

Õppesisu

Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum. Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osaühing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär. Äriseadustik.

ETTEVÕTE ALUSTAMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus oskab õpilane koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks.

Õppesisu

Oma ettevõtte alustamine. Äriidee, äriplaan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid. Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.

ETTEVÕTE RAAMATUPIDAMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb õpilane raamatupidamise aluseid ning oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel.

Õppesisu

Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmakse.

JUHTIMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus oskab õpilane kasutada juhtimisprobleemide lahendamiseks ajurünnakut.

Õppesisu

Eesmärkide seadmine, plaanimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.

TÖÖJÕUD

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) oskab hinnata enda võimeid ja vastutust, töötades ühel ametikohal õpilasfirmas;
2) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu

Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Sooline segregatsioon tööturul.

KONKURENTS ETTEVÕTLUSES

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb õpilane konkurentsiliike ning konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid.

Õppesisu

Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ning tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisaini lahend ja autoriõigus.

TURUNDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) oskab seada tootmise ja müügi eesmärke;
2) tunneb turunduse mõistet ja rolli ettevõtte tegevuses;
3) oskab hinnata ja võrrelda turustruktuure ning strateegiaid, teha reklaami ja müüa tooteid.

Õppesisu

Põhiülesanded. Toode, hind. Hinnakujundus. Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine. Ostja ja müüja rollid.

ÄRIEETIKA

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

1) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda;
2) hindab seoseid väärtuste ja käitumiste vahel.

Õppesisu

Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.

6. VALIKÕPPEAINE “PROJEKTIJUHTIMINE” AINEKAVA

6.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Valikõppeainega „Projektijuhtimine “taotletakse, et õpilane:

1) saab teadmised projekti tsüklist
2) tunneb mitteformaalse õppimise põhimõtteid ja meetodeid;
3) tunneb projektijuhtimise põhitõdesid ning oskab neid igapäevaelus rakendada;
4) tunneb rahastusvorme ja -võimalusi ning oskab neid võimalusi kasutada;
5) oskab analüüsida projekti etappe ja ennetada riske;
6) teab rahvusvahelise projekti eripärasid;
7) omab valmisolekut kohalikku ja rahvusvahelist projekti läbi viia.

6.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikõppeaine annab algteadmised projektijuhtimisest, projekti tsüklist, mitteformaalse hariduse põhimõtetest ja meetoditest, projketide rahastusvõimalustest. Valikõppeaine koosneb auditoorsetest loengutest ja/või e-õppevormidest, mille jooksul käsitletakse eespool nimetatud teemasid.

Teoreetiline teemakäsitlus ning praktilised harjutused ja soovitused on koondatud õppesisu 12 peateema kaupa. Õpitulemuste saavutamiseks sobivad kõige paremini aktiivõppe meetodid, mis toetavad noorte osalust. Sellest lähtuvalt on koostatud ka raamatusse koondatud tegevuste kirjeldused. Neid tegevusi on piisavalt palju, et võimaldada õpetajal valida konkreetsele õpperühmale sobivaid tegevusi ja harjutusi, arvestades ka aine mahtu, mis võib kooliti varieeruda. Õpilaste huvi korral saab neid anda ka iseseisvaks kodutööks.

Valikainet õpetades on väga suur rõhk õpilastel. Nemad loovad oma rahvusvahelised projektid ja kujundavad kursuse sisu. See on ka õpetajale huvitav, sest tunnid ei ole ettearvatavad. Samas on käsiraamatus õpetajale antud juhised piisavalt detailsed ning sisaldavad muu hulgas teemasse sissejuhatavaks aruteluks või kokkuvõtteks sobivaid küsimusi. Mõne harjutuse ja mängu juurde on märgitud ka sellele ligikaudu kuluv aeg. Kuna see võib sõltuda rühma suurusest ja olemasolevast ressursist, on paljudel juhtudel jäetud aeg õpetaja otsustada. Kõigi teemade juurde kuuluvad õpilastele mõeldud töölehed ja jaotusmaterjalid. Enamiku peateemade alla on koondatud ka mitteformaalset õppimist toetavad meetodid, nt meeskonnamängud, refleksioonimeetodid, meetodid kultuuridevahelise õppe käsitlemiseks jne.

Õppemeetodite kavandamisel tuleb jälgida, et ülekaalus ei oleks töölehtede individuaalne täitmine, vaid rühmatöö, loovad ülesanded, arutelud, simulatsioonid ning kindlasti ka reaalse taotlusvormi täitmine. Õpilaste õpiprotsessi peaks valikaine kursuse raames vaatlema mitteformaalse õppe, kogemusõppe ja aktiivse osaluse vaatepunktidest.

6.3 Füüsiline õpikeskkond

Soovitatavalt toimuvad kursuse auditoorsed tunnid ning avalik esinemine ehk kaitsmine klassiruumis, kus on internetiühendusega arvuti ja projektor. Veebipõhise e-õppe korraldamine eeldab juurdepääsu vastavale õpikeskkonnale. Kursuse jooksul kasutatakse e-õppe keskkonnana Google Classroom või Schoology lahendust

6.4 Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise põhimõtted fikseeritakse uurimistöö juhendis. Õpilased osalevad loengutes, seminarides ning praktilistes tegevustes ja esitavad õigeaegselt iseseisvad tööd, mis on positiivselt sooritatud.

6.5. Õpitulemused

Õppeaine lõpul õpilane:

1) tunneb mitteformaalse õppimise põhimõtteid ja meetodeid;
2) tunneb projektijuhtimise põhitõdesid ning oskab neid igapäevaelus rakendada;
3) tunneb rahastusvorme ja -võimalusi ning oskab neid võimalusi kasutada;
4) oskab analüüsida projekti etappe ja ennetada riske;
5) teab rahvusvahelise projekti eripärasid;
6) omab valmisolekut kohalikku ja rahvusvahelist projekti läbi viia

6.6. Õppesisu

I KURSUS PROJEKTIJUHTIMINE

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

1) tunneb mitteformaalse õppimise põhimõtteid ja meetodeid;
2) tunneb projektijuhtimise põhitõdesid ning oskab neid igapäevaelus rakendada;
3) tunneb rahastusvorme ja -võimalusi ning oskab neid võimalusi kasutada;
4) oskab analüüsida projekti etappe ja ennetada riske;
5) teab rahvusvahelise projekti eripärasid;
6) omab valmisolekut kohalikku ja rahvusvahelist projekti läbi viia

Õppesisu

Sissejuhatus ainesse Jää lõhkumine. Sissejuhatus ainesse. Nime- ja tutvumismängud Põhimõisted: projekt, projektijuhtimine, mitteformaalne õppimine ja sellega seotud mõisted Mitteformaalse õppe võimalused projektikogemuse kaudu

Meeskond Meeskond ja meeskonna moodustamine Meeskonnarollid Grupidünaamika Meeskonnatöö printsiibid Juhtimine. N-ö ideaalne projektijuht ja tema rollid

Projektiidee arendamine Projekti etapid ja elutsükkel. Projektiideede otsimine Ideede leidmise meetodid Programm Erasmus+: Euroopa Noored o Projektiideede kooskõlastamine programmi eesmärkidega

Projekti vajalikkus ja seos taotlusvormiga Projekti vajalikkus: teema aktuaalsus ja motivatsioon Infoallikad ja infootsing teema kohta SANA (SA Archimedese noorteagentuuri) veebileht Programmi Erasmus+ taotlusvorm Taotlusvormi täitmine

Projekti eesmärk ja osalejad Eesmärgi seadmine ja sõnastamine Visioon, projekti eesmärk, ülesanded ja tulemused. Otsene ja kaudne sihtgrupp. Turu-uuring sihtgrupi seas Noorte aktiivne osalus Kaasatus

Partnerlus Partnerlus ja koostöösuhete loomine Partnerite kohustused Partnerid. Partnerite otsing ja valik Partnerotsingu vorm Partnerite omavaheline suhtlemine Esimene kontakt partneriga Partnerlusleping

Projekti tegevuskava Projekti tegevused ja ajakava Projekti ettevalmistamine Elluviimine Hindamine ja järeltegevused Projektilaat Põhitegevuste planeerimine Põhitegevuste tegevuskava koostamine Mitteformaalse õppimise meetodid Mitteformaalse õppimise meetodid Mitteformaalse õppimise meetodite katsetamine (planeerimine, läbiviimine, analüüs)

Õppimine projektis Õppimine ja õppimise toetamine Õppimist soodustava keskkonna loomine Võtmepädevused ja õpiväljundid Refleksioon ning õppimise ja saavutuste tunnustamine. Noortepass Refleksiooni meetodid

Kultuuridevaheline õpe Rahvusvahelise projekti eripärad. Kultuur ja kultuuridevahelised erinevused Kultuuridevaheline õppimine ja dialoog Simulatsioon

Projekti praktiline korraldus Projekti praktiline korraldus Töökeel ja osalejate keeleline toetus. Vajalik sõnavara Kohalike partnerite planeerimine Kulude planeerimine ja eelarve koostamine Hinnapäringud, oma- ja kaasfinantseeringu tingimused Sponsorite kaasamise võimalused, võimalike sponsorite analüüs Riskianalüüs ja turvalisus

Projekti mõju ja nähtavus Projekti mõju ja selle hindamine Mõju hindamise kriteeriumid ja indikaatorid Projekti turundamine ehk nähtavus Turundusplaani koostamine Tulemuste levitamine ja rakendamine Jätkusuutlikkus, pärast projekti lõppu kavandatavad tegevused

Hindamine ja kokkuvõte Taotluste hindamine ja hindamiskriteeriumid Projektide aruandlus Projektide esitamine ja kaitsmine Kursuse kokkuvõte ja analüüs

Muud rahastusvõimalused (noortekohtumised, riiklikud ja kohalikud toetused, teised rahvusvahelised rahastusvõimalused)

7. VALIKÕPPEAINE „ESMAABI “

7.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Esmaabiõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral osutada kaaskodanikele esmast abi lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;

2) järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik;

3) mõistab põhiseaduslikku õigust õigus elule;

4) väärtustab vabatahtlikku tegevust kannatanule esmase abi osutamisel;

5) teab kriisiolukordade korraldust ning Häirekeskuse koostöö põhimõtteid Päästeameti, Terviseameti ja Politsei – ja Piirivalveametiga;

6) teab kodanikukaitse põhimõtteid;

7) tunneb huvi esmaabi andmise oskuste vastu;

8) teab Punase Risti ja teiste esmaabi andmist reguleerivate rahvusvaheliste organisatsioonide põhimõtteid ja ajalugu;

9) on omandanud esmased oskused esmaabi anda, kriisiolukordades käituda ja tegutseda;

10) teab inimese anatoomia põhialuseid ja vastavalt sellele oskab ennastsäästvalt ja tervist kahjustamata osutada abivajajale esmaabi.

7.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Esmaabiõpetus on multidistsiplinaarne õppeaine, millel on tihedaid kokkupuutepunkte mitme õppeainega:

1) ajalugu – katastroofi ajalugu, kriiside ja konfliktide tekkepõhjused ning tagajärjed, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, Punane Rist, ÜRO;

2) bioloogia – inimese anatoomia, füsioloogia, massihävitusrelvad, kodanikukaitse, keskkonnakaitse;

3) eesti keel – terminoloogia, töö erialatekstidega, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus;

4) füüsika –traumad, massihävitusrelvad, kodanikukaitse; füüsikalised loodusnähtused

5) geograafia – asukoha määramise õpetus;

6) keemia – ohtlikud keemilised ained, ravimid, kodanikukaitse, ohutusnõuded;

7) kehaline kasvatus – üldfüüsiline tegevus ja vastupidavus elustamisel või esmaabi andmisel;

8) matemaatika –, mõõtühikutega arvutamine, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite kasutamine;

9) võõrkeeled – terminoloogia; ladina keel;

10) ühiskonnaõpetus – kodanikukasvatus, siseriiklik korraldus, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, Eesti Vabariigi sisekaitsepoliitika.

Õppeaine lõpeb teatraalse situatsioonimäng/kontrolltööga. Osad õpilased kehastuvad kannatanuteks vastavalt oma rolli kaardile ja osad õpilased kehastuvad päästjateks. Ning väiksem osa õpilastest kehastub vaatleja/hindajateks. Kontrolltöö lõpeb seminarivormis kokkuvõttega.

5.6.Füüsiline õpikeskkond

Soovitatavalt toimuvad kursuse auditoorsed tunnid ning avalik praktikum klassiruumis kui kooli territooriumil, kus on internetiühendusega arvuti ja projektor.

Õpilane saab kasutada praktilise töö tegemisel õpetaja poolt tagatud spetsiaalseid vahendeid, järgides nii ohutusnõudeid kui ka eetilisi norme.

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, arutelu, rollimäng, ajaloolise kujutluse loomine, loovülesande, kava, õpimapi koostamine, praktilised tööd, , tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mulaažide valmistamine). Võimalusel teostatakse õppekäike, rakendatakse väljasõpet

5.7.Hindamise alused

1) Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldavad suulist ja kirjalikku küsitlust. Iga teema kohta on kaks kontrolltööd: teoreetiliste teadmiste kontroll ja praktiliste oskuste kontroll.
2) Jooksev hindeline arvestus: Õpilane saab oma tööde eest teada hindelise väärtuse viie palli süsteemis. Hinnatavate kirjalike, suuliste ja praktiliste tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, , et hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19%. Vajadusel rakendatakse võrdlevat hindamissüsteemi.

3) Jooksvatesse hinnetesse märgitakse kõigile neile kes on soortanud oma töö vähemalt rahuldavale hindele „Arvestus“. Mitterahuldavale hindele vastab hinne „mittearvestatud“. Tegelik soorituse hinne ja tagasiside pannakse märkustesse.
4) Kursuse lõpuhinne on „arvestus“, mille tagab vähemalt 50% sooritus.

5.8.Õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane oskab anda esmaabi vastavalt rahvusvahelisele manuaalile ERC (European Resuscitation Council) 2015 tasemel edasijõudnud esmaabiandja

5.9.Õppesisu

ESMAABI I KURSUSE AINEKAVA

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) teab esmaabi andmise arengu põhijooni ning oskab selgitada selle mõju ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas esmaabi andmine ja sellesse tegevusse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud;
2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa olulisemaid õnnetusjuhtumite sündmusi ning nende põhjusi ajaloo kontekstis, analüüsib õnnetusjuhtumite või katastroofide põhjuslikku teket ja olukorralahendamise õnnestumist;
3) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: *sõda, looduskatastroof, haiguspuhang, õnnetusjuhtum, trauma, abi andmine, elupäästev tegevus, meditsiin, meedik, tervishoiu töötaja, Punane Rist*;
4) teab, esmaabi andmisega seotud sümboolikat ja isikuid.
5) toob näiteid tegutsemisjuhiste kohta erinevate abikutsumist vajavate sündmuste puhul;
6) oskab edastada Häirekeskusele vajalikku informatsiooni ja küsida juhendamist ning oskab küsida infot teistelt teabeliinidelt;
7) tunneb koostööd tegevate ametite üldisi põhimõtteid (Päästeamet, Terviseamet ja Politsei- ja Piirivalveamet);

8) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: *kriis ja katastroof*, *sõda*, *õnnetusjuhtum*, *traditsiooniline ja asümmeetriline oht*, *lubatud ja keelatud relvad*, *terrorism*, Päästeametnik, politseinik, parameedik, kiirabi meedik, 112.
9) teab isikliku hügieeni põhitõdesid;
10) teab meelteelundite tervishoidu;
11) teab naha ehitust ja põhiülesandeid ning oskab hooldada nahka, käte viiepunkti pesu;
12) teab hammaste tervishoidu, hammaste kujunemist ja hammaste vahetumist ning hammastesõbralikku toitumist;
13) teab juuste ja küünte tervishoidu;
14) teab rõivaste ja jalatsite hügieeni;
15) teab murdeeas keelatud ainete tarvitamisest tulenevaid probleeme ja oskab ära tunda neist tulenevaid mürgistusi;
16) teab vee ja toiduhügieeni, prügi käitlemise põhinõudeid.
17) teab kuidas ennetada nakkushaigusi õigete hügieeni võtetega ja vaksineerimisega;
18) oskab kirjeldada kuidas nakkushaigused levivad;
19) Teab levinumaid ja ohtlikemaid nakkushaiguste sümptomeid ja nakatumise võimalikust ning ennetust: puukensefaliit, puukborrelioos, A-hepatiit, B-hepatiit, suguhaigused, nahaseen, küüneseen, sügelised ja hingamisteede nakkushaigused;
    a. seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: *nakatumine*, *haigustekitaja*, *haigustunnused*, *desinfitseerimine*, *profülaktika*, *tõrjevahend*, *arst*, *kaitsevahendid*, *prügi ja jäätmed.*
20) teab naha ehitust ja tähtsust;
21) teab südame ehitust ja töö funktsioone ning vereringe ehitust;
22) teab meelte elundeid
23) teab aju ehitust ja peamisi aju funktsioone.
24) tunneb ära kannatanu;
25) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
26) oskab kindlate sündmuste puhul kutsuda viivitamatult abi.
27) teab mõistet *sündmuskoht* ja oskab võtta vastu abi ;
28) oskab sündmuskohta vastavalt vajadusele tähistada.
29) oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;

a. teab, mis on elutähtsad funktsioonid;
b. tunneb teadvuse astmeid ja oskab teostada teadvuse kontrolli;
c. oskab määrata inimese hingamist ja teab erineva vanusega inimeste hingamise norme;
d. oskab kontrollida vereringe seisundit ja teab survepunktide anatoomilist asukohta;
e. oskab teostada kannatanule esmast ülevaatust;

30) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: *teadvus, agoonia, kliiniline surm, bioloogiline surm, hingamisteede avamine, hingamine abilihastega, pulss, survepunktid, traumakannatanu, haiguslikuseisundiga kannatanu, šokitunnused, „cABCDE “.*

a. tunneb verejooksu liike ja oskab peatada verejooksu ning oskab siduda erinevaid haavasid (rõhkside, võõrkeha haavas, amputatsioon, peahaav) sh oskab anda esmaabi torso haavadele;
b. teab, kuidas tehakse välist südame mažaasi sh ka imikule;
c. oskab teostada kunstliku hingatamist ja teab kuidas kasutada abivahendeid;
d. teab kuidas tegutseda luumurdude korral (lahtine luumurd ja kinnine luumurd);
e. oskab tuvastada ja tegutseda ajukolju trauma korral;
f. oskab anda esmaabi lülisamba vigastuse korral;

31) oskab panna kannatanu šoki asendisse, püsivasse külili asendisse ja stabiilsesse püsivasse külili asendisse.
32) oskab tegutseda kannatanuga kellel on võõrkeha hingamisteedes;
33) oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral (infarkt, insult, suhkruhaigus, CO mürgistus);
34) Tunneb ära põletusastmed ja oskab anda esmaabi põletuste puhul (sealhulgas ka keemilise aine põletus)
35) oskab anda esmaabi allajahtumise ja külmumise korral;
36) oskab anda esmaabi kuumarabanduse ja päikese piste puhul;
37) tunneb ära allergia ja oskab anda esmaabi ning teab allergia ennetusmetoodikat;
38) teab mis on anafülaktilinešokk;
39) oskab anda esmaabi elektriõnnetuse puhul;
40) teab kuidas anda esmaabi uppunule.

Õppesisu

Esmaabi ajalugu ja sümboolika. Häirekeskuse tutvustus ja erinevate ametitega koostöö põhimõtted, abikutse 112. Isiklik Hügieen, vee ja toidu hügieen, sanitaarnõuded prügile. Nakkushaigused. Anatoomia. Päästmine otsesest ohust ja sündmuskoha tähistamine. Kannatanu seisundi hindamine. Elupäästev esmaabi, jätkuv esmaabi. Tervis ja elukutse nõustamine. Vigastused terrorismi tagajärjel. Keskkonnakaitse.

ESMAABI II KURSUSE AINEKAVA

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) teab esmaabi andmise arengu põhijooni ning oskab selgitada selle mõju ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas esmaabi andmine ja sellesse tegevusse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud;
2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa olulisemaid õnnetusjuhtumite sündmusi ning nende põhjusi ajaloo kontekstis, analüüsib õnnetusjuhtumite või katastroofide põhjuslikku teket ja olukorralahendamise õnnestumist;
3) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: sõda, looduskatastroof, haiguspuhang, õnnetusjuhtum, trauma, abi andmine, elupäästev tegevus, meditsiin, meedik, tervishoiu töötaja, Punane Rist;
4) teab, esmaabi andmisega seotud sümboolikat ja isikuid.
5) toob näiteid tegutsemisjuhiste kohta erinevate abikutsumist vajavate sündmuste puhul;
6) oskab edastada Häirekeskusele vajalikku informatsiooni ja küsida juhendamist ning oskab küsida infot teistelt teabeliinidelt;
7) tunneb koostööd tegevate ametite üldisi põhimõtteid (Päästeamet, Terviseamet ja Politsei- ja Piirivalveamet);
8) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: kriis ja katastroof, sõda, õnnetusjuhtum, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, lubatud ja keelatud relvad, terrorism, Päästeametnik, politseinik, parameedik, kiirabi meedik, 112.
9) teab isikliku hügieeni põhitõdesid;

10) teab meelteelundite tervishoidu;
11) teab naha ehitust ja põhiülesandeid ning oskab hooldada nahka, käte viiepunkti pesu;
12) teab hammaste tervishoidu, hammaste kujunemist ja hammaste vahetumist ning hammastesõbralikku toitumist;
13) teab juuste ja küünte tervishoidu;
14) teab rõivaste ja jalatsite hügieeni;
15) teab murdeeas keelatud ainete tarvitamisest tulenevaid probleeme ja oskab ära tunda neist tulenevaid mürgistusi;
16) teab vee ja toiduhügieeni, prügi käitlemise põhinõudeid.
17) teab kuidas ennetada nakkushaigusi õigete hügieeni võtetega ja vaksineerimisega;
18) oskab kirjeldada kuidas nakkushaigused levivad;
19) teab levinumaid ja ohtlikemaid nakkushaiguste sümptomeid ja nakatumise võimalikust ning ennetust: puukensefaliit, puukborrelioos, A-hepatiit, B-hepatiit, suguhaigused, nahaseen, küüneseen, sügelised ja hingamisteede nakkushaigused;
20) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: nakatumine, haigustekitaja, haigustunnused, desinfitseerimine, profülaktika, tõrjevahend, arst, kaitsevahendid, prügi ja jäätmed.
21) teab naha ehitust ja tähtsust;
22) teab südame ehitust ja töö funktsioone ning vereringe ehitust;
23) teab meelte elundeid
24) teab aju ehitust ja peamisi aju funktsioone.
25) tunneb ära kannatanu;
26) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
27) oskab kindlate sündmuste puhul kutsuda viivitamatult abi.
28) teab mõistet sündmuskoht ja oskab võtta vastu abi ;
29) oskab sündmuskohta vastavalt vajadusele tähistada.
30) oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
31) teab, mis on elutähtsad funktsioonid;
32) tunneb teadvuse astmeid ja oskab teostada teadvuse kontrolli;
33) oskab määrata inimese hingamist ja teab erineva vanusega inimeste hingamise norme;
34) oskab kontrollida vereringe seisundit ja teab survepunktide anatoomilist asukohta;
35) oskab teostada kannatanule esmast ülevaatust;

36) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: teadvus, agoonia, kliiniline surm, bioloogiline surm, hingamisteede avamine, hingamine abilihastega, pulss, survepunktid, traumakannatanu, haiguslikuseisundiga kannatanu, šokitunnused, „cABCDE“.
37) tunneb verejooksu liike ja oskab peatada verejooksu ning oskab siduda erinevaid haavasid (rõhkside, võõrkeha haavas, amputatsioon, peahaav) sh oskab anda esmaabi torso haavadele;
38) teab, kuidas tehakse välist südame mažaasi sh ka imikule;
39) oskab teostada kunstliku hingatamist ja teab kuidas kasutada abivahendeid;
40) teab kuidas tegutseda luumurdude korral (lahtine luumurd ja kinnine luumurd);
41) oskab tuvastada ja tegutseda ajukolju trauma korral;
42) oskab anda esmaabi lülisamba vigastuse korral;
43) oskab panna kannatanu šoki asendisse, püsivasse külili asendisse ja stabiilsesse püsivasse külili asendisse.
44) oskab tegutseda kannatanuga kellel on võõrkeha hingamisteedes;
45) oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral (infarkt, insult, suhkruhaigus, CO mürgistus);
46) tunneb ära põletusastmed ja oskab anda esmaabi põletuste puhul (sealhulgas ka keemilise aine põletus)
47) oskab anda esmaabi allajahtumise ja külmumise korral;
48) oskab anda esmaabi kuumarabanduse ja päikese piste puhul;
49) tunneb ära allergia ja oskab anda esmaabi ning teab allergia ennetusmetoodikat;
50) teab mis on anafülaktilinešokk;
51) oskab anda esmaabi elektriõnnetuse puhul;
52) teab kuidas anda esmaabi uppunule.
53) teab mis on meditsiiniline kutsenõustamine ja kes seda läbi viib;
54) teab kuidas valida õppeasutust edasiõppimiseks või elukutset arvestades enda tervislikku seisundit ja füüsilisi võimeid;
55) teab, missuguste haiguste või seisundite puhul pole soovitatav ohtlike kemikaalidega kokkupuude;
56) teab üldisi ohutegureid töökeskkonnas (füüsikalised-, keemilised-, bioloogilised-, füsioloogilised- ja Psühholoogilised ohutegurid);

57) oskab tuua näiteid töökeskkondadest ja haigestumisest
58) teab mis on terrorism;
59) oskab anda esmaabi kuulihaava puhul;
60) teab kuidas anda esmaabi lõhkeseadeldise trauma puhul;
61) teab kuidas käituda keemia relva ründe puhul ja anda esmaabi;
62) teab kuidas ja millal paigaldada pöördžgutti terrorismi ründe puhul saadud traumavigastusele.
63) teab ja kirjeldab inimtegevusega kaasnevaid mõjusid keskkonnale ja sellega kaasnevaid ohte üksikisiku tervisele;
64) esmaabipreventsioon läbi kekskonnakaitse,
65) sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;
66) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: ettevaatuspõhimõte, looduskeskkond, tuleohutus, reostus, prügikäitlus.

Õppesisu

Esmaabi ajalugu ja sümboolika. Häirekeskuse tutvustus ja erinevate ametitega koostöö põhimõtted, abikutse 112. Isiklik Hügieen, vee ja toidu hügieen, sanitaarnõuded prügile. Nakkushaigused. Anatoomia. Päästmine otsesest ohust ja sündmuskoha tähistamine. Kannatanu seisundi hindamine. Elupäästev esmaabi, jätkuv esmaabi. Tervis ja elukutse nõustamine. Vigastused terrorismi tagajärjel. Keskkonnakaitse

8. VALIKÕPPEAINE "TEADUSTRENN"

8.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

1) tutvustada inimese anatoomiat ja füsioloogiat huvitaval ning kaasaval viisil,
2) võimaldada õpilastel Verner' mõõturite abil koguda andmeid enda keha kohta ning neid hiljem analüüsida ja võrrelda normväärtustega.
3) tutvuvada õpilastele meditsiinitehnika, mitteinvasiivseid meetodeid ning teadustööd, nii kohalike kui rahvusvaheliste uuringutega
4) tutvustada teadustöö protsessi ja tähtsust ühiskonnas.

8.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikkursuse "Teadustrenn" õppetegevust planeerides ja korraldades peetakse silmas vanusekohast lähenemist, mis on kooskõlastatud riikliku ja Pae Gümnaasiumi õppekavadega. Teoreetilised teadmised on lõimitud gümnaasiumi ainevaldkondadega, eelkõige LTT ainetega. Kursusel osalemine eeldab Vernier' mõõturite ja vastava tarkvaraga varustatud (süle)arvutite kasutamist.

"Teadustrenni" läbimisel mõistab õpilane aina interdistsiplinaarsemaks muutuvas teadusmaailmas erinevate teadmiste ühendamise oskuse vajalikkust, samuti arendatakse aktiivselt omavahelist koostööd. Tähtis on ka tänases infokülluses eristada teaduspõhist ja usaldusväärset teavet ning allikaid omades selleks piisavalt alusteadmiseid. Õpilane teab, et inimese tervis ja heaolu sõltub mitmetest teguritest ning ei puuduta vaid kitsalt erialaga tegelevaid profesionaale ning on suuteline mõistma ohutu tervisekäitumise tähtsust, väärtustades nii enese kui ka teiste heaolu. Leides paralleele igapäevaelu ja ühiskondlike protsessidega on valikkursuse eesmärgiks tähtsustada nii üldinimlikke kui ühiskondlikke väärtuseid. Teadustööd saavad sündida tänases maailmas vaid väga hea ning laiapõhjalise koostöö tulemusena, mis sageli toimub multikultuurses keskkonnas. Valikkursus toetab seeläbi karjääriõpet, julgustades õpilasi kaaluma LTT valdkondadega seotud erialasid.

8.3 Füüsiline õpikeskkond

Kursuse loengud toimuvad tervishoiumuuseumi laborites ja ruumides.

8.4 Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise põhimõtted fikseeritakse uurimistöö juhendis. Õpilased osalevad loengutes, seminarides ning praktilistes tegevustes ja esitavad õigeaegselt iseseisvad tööd, mis on positiivselt sooritatud.

8.5. Õpitulemused

1) Õpilane tunneb hingamis-, tugi- ja liikumiselundkondi ning kardiovaskulaarsüsteemi, omab ülevaadet valitud teadustöödest ning suudab erinevaid infoallikaid kriitiliselt analüüsida ja omavahel võrrelda.

2) Oskab ta kogutud andmeid võrrelda normväärtustega.

3) Kursuse läbinud õpilane tunneb Verner' LabQuest mõõtureid, oskab neid kasutada ja teab kuidas andmeid kaardistada ja analüüsida.

4) Õpilane mõistab laboritöö peamiseid põhimõtteid, oskab eraldada inimese suu epiteeli rakkudest DNA-d ja määrata inimese veregrupp AB0 süsteemis.

5) Õpilane koostab lihtsas vormis uurimistöö, püstitab uurimisküsimuse ning hüpoteesi. Samuti oskab õpilane kogutud andmeid korrastada ja analüüsida, rakendades näiteks IMRaD mudelit.

6) Kursuse lõpus teostab õpilane katseid iseseisvalt, vastavalt püstitatud uurimisküsimusele ja hüpoteesile.

7) Kursuse käigus töötab õpilane iseseisvalt ja rühmades, arendades eneseväljendust, tööaja planeerimist ning ülesannete jaotamist.

8.6. Õppesisu

Valikkursus "Teadustrenn" maht on 35 õppetundi, millest 28 õppetunni mahus toimub kontakttunde ja iseseisev töö 7 õppetunni mahus koosneb ettevalmistusest või järeltegevusest.

DNA eraldamine. DNA eraldamine suu epiteeli rakkudest; DNA avastamise ja uuemate uuringutega tutvustamine.

C-vitamiin. C-vitamiini ja selle olulisuse mõistmine; erinevate uuringutega tutvumine; kontroll-lahuse valmistamine; toiduainete C-vitamiini sisalduse pingerea koostamine (hüpotees); C-vitamiini sisalduse mõõtmine toiduainetes.

Spiromertria. Kopsumahtude uurimine ja mõõtmine; hingamiselundkonna tundmine; andmete kogumine ning visualiseerimine; tulemuste võrdlemine normväärtustega.

Antropomeetria. Antropomeetria ajaloolise taustaga tutvumine; inimese kehakaalu ja keha mõõtmise viiside ja olulisusega tutvumine ja analüüsimine; kogutud mõõtmistulemuste kaardistus ja analüüs

Lihaskiirus. ülevaate saamine lihaste anatoomiast ja füsioloogiast; termini refleksikaar mõistmine; lihase väsimus ja selle mõõtmine; tõukejõu ja reaktsiooni kiiruse mõõtmine; lihas kiiruse ja -tugevuse mõõtmised;

Lihasväsimus. Lihasväsimus ja selle mõjutajate analüüs; andmete kogumine, visualiseerimine

EKG. EKG andmete kogumine, visualiseerimine ning analüüs; tulemuste võrdlemine normväärtustega; kardiovaskulaarsüsteemi tundmine

Vererõhk. Kardiovaskulaarsüsteemi tundmine; vererõhu mõõtmine ja andmete tõlgendamine;

homöostaasi (kehatemperatuuri hoidmise) näitlikustamine; tulemuste võrdlemine normväärtustega

TTÜ Tervisetehnoloogiate Instituut. TTÜ Tervisetehnoloogiate instituudi külastus; kohtumine instituudi doktorantide ja professoritega, nende uurimisteemadega tutvumine

Veregrupid. Vere koostis; veregruppide määramine; AB0-süsteem, Rh-kuuluvus; AB0-süsteem, anti-A, anti-B ja anti-D reagendid; veregruppide esinemissagedus ja pärilikkus; doonorlus

Kokkuvõttev tund iseseisva uurimistöö kavandamine kursuse jooksul õpitu põhjal; IMRaD mudeliga tutvumine; hüpoteesi püstitamine; iseseisev katse kavandamine hüpoteesi kontrolliks;

9. VALIKÕPPEAINE “MANAGEMENT”

9.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

1) Juhtimise alustega taotletakse, et õpilane:
2) teab mis on juhtimineja eestvedamine, kuidas saada efektiivseks juhiks, õpib tundma juhirolle;
3) saab teadmisi sellest, milliseid nõudeid esitatakse juhile, mida tähendab olla effektiivne juht ja kuidas selleks saadakse ning mida ootab juht oma alluvatelt;
4) omandab teadmise juhtimistehnikatest ja sellest kuidas olla õiglane ja eetiline juht, arvestada oma alluvatega, nende individuaalete oskuste ja omadustega;
5) oskab ennast presenteerida töövõtu vestlusel;
6) õpib tegema rühma- ja meeskonnatööd;
7) omandab algteadmised juhtimise funktsionaalsetest valdkondadest nagu personali, turunduse ja finantside juhtimine.

9.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Juhtimise aine koosneb ühest kursusest.

Juhtimise põhimõisted: funktsioonid, ülesanded, tasemed, stiillid. Juhtimine kui teadus, selle arenguetapid, juhtimisteooriad ja olulisemad juhtimisteadlased. Ressursside ja inimeste juhtimine, e.eestvedamine. Juhi rollid. Personali juhtimine. Strateegiline juhtimine. Turunduse juhtimine. Ettevõtte ja finantsjuhtimine

9.3 Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (ettevõttes) vähemalt ühe korra õppeaasta jooksul.

9.4 Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise põhimõtted fikseeritakse uurimistöö juhendis. Õpilased osalevad loengutes, seminarides ning praktilistes tegevustes ja esitavad õigeaegselt iseseisvad tööd, mis on positiivselt sooritatud.

1) Valikaine „Juhtimine" õpitulemuste hindamine lähtub gümnaasiumi riikliku õppekava üldosas ja teistes valikainete hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest.
2) Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.
3) Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöödes ja aruteludes.
4) Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.
5) Kursuse hinne kujuneb kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste / iseseisvate tööde / ettekannete hinnetest.
6) Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöödes jne.

9.5. Õpitulemused

1) oskab määratleda mõisteid juht ja juhtimine;
2) teab juhtimistasandeid ja juhi ülesandeid;
3) teab juhile esitatavaid nõudeid;
4) tunneb erinevaid juhtimisteooriaid;
5) oskab seostada juhtimisteooriaid erinevate koolkondade esindajatega;
6) teab olulisemaid juhtimisteadlasi ja nende panust juhtimisteadusese;
7) oskab arutleda Eesti ettevõtetes kasutatavate juhtimismudelite teemal;
8) mõistab, mida tähendab rollikäitumine;
9) teab, milliseid rolle täidavad organisatsioonis erinevate tasandite juhid;
10) teab, mis on juhtimise ja eestvedamise erisus;
11) teab, mille poolest liider eristub;
12) teab, kuidas liider saab mõjutada kaastöötajaid;
13) tunneb motivatsiooniteoorijaid;
14) teab kuidas lahendada konflikte;
15) teab, millised on personali valiku kriteeriumid;
16) teab kuidas planeerida karjääri;
17) teab kuidas toimub töö tasustamine;
18) mõistab strateegilise juhtimise olemust;
19) teab mis on missioon ja visioon;
20) tunneb mõnda strateegilise juhtimise tehnikat;
21) teab, mis on turu segmenteerimine;
22) oskab teha SWOT analüüsi;
23) teab, millised on turunduse põhi-instrumendid;
24) teab, mis on äriplaan;
25) teab, mis on kontrolling ja selle mõõdikud;
26) oskab teha lihtsamat finants-analüüsi;
27) läbi praktilise tegevuse ja meeskonnatöö omandab oskuse planeerida, analüüsida, koostada ettevõtte aruandeid;
28) tegutseda konkurentsis.

9.6. Õppesisu

Sissejuhatus juhtimisse. Põhimõisted. Sissejuhatus, juhtimise olemus, juhtimise subjekt ja objekt, juhtimise funktsioonid, planeerimine, plaan ja planeerimine, organiseerimine, kontrollimine, eestvedamine, mehitamine e. personali juhtimine, praktiline ülesanne, enesekontroll.

Juhtimismõtte areng, juhtimisteooriad. Sissejuhatus, juhtimisteooria olemus, klas-sikalised juhtimisteooriad (teaduslik juhtimine; administratiivne juhtimine; bürokraatlik juhti-mine), juhtimise neoklassikalised teooriad, (Inimsuhete juhtimise teooria, inimressursside juhtimise teooria, motivatsiooni-teooriad), juhtimise kvantitatiivsed teooriad, postmodernistlikud teooriad (organisatsioonilise täiuslikkuse teooria, muudatuste juhtimise teooria, loogilise mõtlemise juhtimisteooria), kaasaegsed juhtimisteooriad (süsteemiteooria, eesmärgiline juhtimine, tasakaalus juhtimislaud, kvaliteediorientatsiooniga juhtimine, ülesanne, enesekontroll).

Juhi rollid. Sissejuhatus, rollid, ülesanne, Juht ja rollid, Henry Mintzberg , Suhtlemisega seotud rollid, otsustamisega seotud rollid, Mida tuleb arvestada juhi karjääri kasuks otsustamisel.

Inimeste juhtimine. Eestvedamine. Juht ja liider, üldkujutluslikud oskused, suhtlemisoskused, tehnilised oskused, eestvedamise põhitoimingud, isiksuse-omaduste teooriad, käitumisteooriad, juhtimisstiilid, eestvedamisstiilid, mõju-tamisvormid, eestvedamise efektiivsus Motivatsiooniteooriad.Millega töötajad pole rahul, meeskonnatöö. Stressi põhjused organisatsioonis. Konfliktide reguleerimine.

Personali juhtimine (HRM). Töö analüüs, töökohtade hindamine, personali valik (head hunting), personali hindamine, personali koolitus ja arendamine, karjääri planeerimine, töötasu ja palgapoliitika.

Strateegiline juhtimine. Missioon, visioon, strateegi, strateegiline juhtimine, üldstrateegia, funktsionaalsed strateegiad, konkurentsistrateegia, strateegiamaatriks.

Turunduse juhtimine. Turundus, turundusstrateegiad, keskkonna analüüs, turu segmenteerimine, turunduse 4P strateegiad.

Ettevõtte ja finantside juhtimine. Ettevõtte eduka juhtimise eeldused, äri planeerimine, ettevõtte aruanded, bilanss, likviidsus, rahavoog, finantsplaan, mõõdikud, finantsnäitajad.

Juhtimismäng (väljaspool ainekava). Ettevõtte mudeli läbimängimine 6 meeskonna poolt. Ettevõtted rahvus-vahelises konkurentsis. Meeskonnad valivad strateegia, arendavad toodet, ostavad sisse, toodavad, müüvad, koostavad aastaaruannet, investeerivad arengusse, tootmisse, turundusse. Analüüsivad. Eesmärk: ettevõtte väärtuse suurendamine.

10. VALIKÕPPEAINE “ARVUTIGRAAFIKA” AINEKAVA

10.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Arvutigraafika valikkursusega taotletakse, et õpilane:

1) tunneb visuaalse kultuuri valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne);
2) tõlgendab ja analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video, kohaspetsiifiline kunst jt) ning seostab nüüdiskunsti teiste valdkondadega (nt teadus, meedia, reklaam, poliitika);
3) esitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
4) rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid;
5) esitleb oma loomingut ja uurimistulemusi, kasutades aineterminoloogiat ja tehnikat;
6) on oma loovates lahendustes eetiline, mõistab kunstniku vastutust.

10.2. Õppeaine kirjeldus

Aine „Arvutigraafika” raames käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilases valmisolekut kasutada erinevaid arvutigraafika programme ja graafikafailide vorminguid, teostama lihtsamat pilditöötlust ja looma raster- ja vektorgraafilisi töid. Õpilane omandab teoreetilisi ja praktilisi teadmisi arvutigraafikast.

Suurosa iseseisvat tööd individuaalse nõustamisega võimaldab õpilasel jälgida oma arengut. Haridustee kavandamisele lisaks valmistuvad gümnaasiumi lõpetajad põhjalikumalt kriitiliselt analüüsima visuaalset materjali enda ümber. Kursuse käigus eeldatakse gümnaasiumiastme õpilastelt suuremat iseseisvust, valmisolekut ennast analüüsida ja selle tulemusi julgelt kaaslastele ja teistele vaatlejatele esitleda.

Arvutigraafika valikaine kursus gümnaasiumis koosneb 35 ainetunnist, neist 18 kontakttundi, 17 tundi iseseisvat tööd individuaalse juhendamisega. Kursus kulmineerub grupinäitusega digitaalkunstiteostest. Esitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid. Õpilane rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid.

10.3. Füüsiline keskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
2) 500luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
3) reguleeritava kõrgusega molbertid või lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus
7) erinevad arvutigraafika õppimisvõimaluste tundmaõppimise töölehed, küsimustikud, mõttearenduslehed;
8) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
9) 500luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
10) vajalikud töövahendid ja materjalid;
11) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
12) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus;
13) arvutiklassi ja digivahendite (tahvel- ja sülearvutid, nutitelefonid) kasutamine (vastavalt vajadusele personaalseks või rühmatööks);
14) õppevisiit näitusekeskkonda;
15) õpetaja personaalne tugi ja nõu vastavalt õpilase vajadustele;
16) teemakohaste hariduslike õppeprogrammide ja muuseumi külastus.

10.4. Hindamise alused

Arvutigraafika valikaine õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja arvestusega, antakse õpilasele

nende töö kohta tagasisidet. Hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist. Õpilane peab olema hindamises aktiivne partner, kuna see toetab eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

Kursuse jooksul õpilane proovib kätt fototöötluses, vektorgraafikas, küljendamises, liikuva pildi loomisel. Kursuse lõpptulemusena õpilasel valmib arvutis loodud kunstiteos.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse. Kursuse jooksul on kolm arvestusliku tööd.

Hinnatakse:

1) praktilist tegevust;
2) praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
3) loomingulisust ja ratsionaalsust.

10.5. Õpitulemused

Arvutigraafika valikkursusega taotletakse, et õpilane:

1) Tunneb Arvutigraafika põhimõisted (resolutsioon, värvussügavus, pildifailiformaadid);
2) Omab ülevaadet värvusõpetuse alusetest ja värvimudelitest (RGB, CMYK);
3) Teab arvutigraafika rakendusvaldkondadest (animeeritud gif, fotokollaaž, digimaal, video);
4) Tutvub rastergraafikaga Adobe Photoshop baasil (tööriistad ja lihtsamad töövõtted, kihid, selekteerimine, maskid, värvikorrektsioon ja tonaalsuse parandamine, fotode korrigeerimine, tekst);
5) Tutvub vektorgraafikaga Adobe Illustratori baasil (tekst, pen tööriist, pintslid, 3D efektid, trasseerimine);
6) Omab ülevaadet arvutigraafika alternatiivsetest programmidest (rastergraafika programm ArtRage, vektorgraafika programm Inkscape);
7) Oskab ettevalmistada faili trükkimiseks;
8) Omab ülevaadet küljendamisest Microsoft Publisheri või Scribus baasil;
9) Tutvub arvutigraafika võistluste, näituste ja veebiajakirjadega.

10.6. Õppesisu

Arvutigraafika põhimõisted videokunst, fotokunst, mudeldamine (2D, 3D), animeeritud gif, fotokollaaž, digimaal. Tunneb visuaalse kultuuri valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne). Tõlgendab ja analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video, kohaspetsiifiline kunst jt) ning seostab nüüdiskunsti teiste valdkondadega (nt teadus, meedia, reklaam, poliitika). Tunneb Arvutigraafika põhimõisted (resolutsioon, värvussügavus, pildifailiformaadid). Omab ülevaadet värvusõpetuse alusetest ja värvimudelitest (RGB, CMYK).

Fototöötlus resolutsioon, värvussügavus, pildifailiformaadid, web- ja trükki nõudmised. Õpilane tutvub visuaalse kultuuri valdkonna ülesehitusega ja loob seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne). Teab arvutigraafika rakendusvaldkondadest (animeeritud gif, fotokollaaž, digimaal), tutvub rastergraafikaga Adobe Photoshop baasil (tööriistad ja lihtsamad töövõtted, kihid, selekteerimine, maskid, värvikorrektsioon ja tonaalsuse parandamine, fotode korrigeerimine, tekst).

Vektorgraafika resolutsioon, kvaliteet, vektorgraafikapõhimõtted, tekst, pen tööriist, pintslid, 3D efektid, trasseerimine, arvutigraafika ajakirjad. Õpilane tutvub vektorgraafikaga Adobe Illustratori baasil (tekst, pen tööriist, pintslid, 3D efektid, trasseerimine), arvutigraafika võistluste, näituste ja veebiajakirjadega.

Küljendamine Resolutsioon, failiformaadid, värvimudelid/profiilid, *Bleed, Cut marks*. Kursuse jooksul õpilane õpib ettevalmistama faili trükkimiseks. Omab ülevaadet küljendamisest Microsoft Publisheri või Scribus baasil. Tutvub arvutigraafika võistluste, näituste ja veebiajakirjadega. Tunneb visuaalse kultuuri valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne).

Liikuva pildi töötlus Videokunst, resolutsioon, videoformaat, renderdamine, *green screen*. Õpilane tutvub arvutigraafika rakendusvaldkondadega (animeeritud gif, fotokollaaž, digimaal, video), erinevate kuvarite nõudmistega. Tutvub animatsiooni ja videokunsti põhimõtetega. Toob ise animeeritud või videokunstiteost.

Näituseprojekt Loominguline uurimisülesanne, arvutis loodud kunstiteos, disain, arvutigraafika, näituse keskkonna ettevalmistus, loomingulise projekti ettevalmistus näituseks. Õpilane omab ülevaadet näituse ettevalmistamisest, loob oma teost näituse jaoks.

11. VALIKKURSUSE “PROGRAMMEERIMISE ALUSED” AINEKAVA

11.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpilane omandab programmeerimise põhitõed, -mõisted ja -oskused ning õpib neid rakendama programmide koostamisel.

11.2. Õppeaine kirjeldus

Paljud inimesed kasutavad igapäevaselt erinevat tarkvara, et õppida, töötada või sisustada vaba aega. Sageli ei mõelda sellele, kuidas tarkvara täpsemalt töötab ning millise ülesehitusega see on. Tööpõhimõtete täpsem tundmine võimaldab rakendusi paremini kasutada ning uuendustega kergemini kohaneda. Selleks et tarkvaraga seonduvat sügavamalt mõista, on kasulik omada programmeerimisega seotud teadmisi ja oskusi. Programmeerimise oskus on vajalik ka tehnoloogiliste lahenduste arendamiseks ja kohandamiseks vastavalt oma soovidele.

Kursusel “Programmeerimise alused” saavad õpilased programmeerimise algoskused. Eelnevat kokkupuudet programmeerimisega ei eeldata.

Kursusel tutvustatakse programmeerimise lähtealuseid ja põhimõisteid, mis on aluseks kursuse käigus arendavate programmeerimisoskuste kujunemisele. Olulisel kohal on mõtlemise ja üldpädevuste (sh digipädevused, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalase pädevus) arendamine, rakendades õppemeetodeid ja -materjale, mis on ülesehitatud nii, et need oleks igapäevaelulised ja lõimitud teiste õppeainetega.

Kursus põhineb ühel konkreetsel professionaalsel programmeerimiskeelel (nt Python), mis võib kooliti erineda.

11.3. Füüsiline õpikeskkond

Internetiühendusega arvutite, projektori, kõlarite, kõrvaklappidega klassiruum, kus on

soovitavalt võimalik laudu, toole ümber paigutada;

- vajadusel isikliku sülearvuti või nutiseadme kasutamise võimalus;
- rühmatöötehnikaid toetavad töövahendid ja -materjalid;
- multimeedia salvestus- ja töötlusvahendid ning printeri kasutamise võimalus.

Õppematerjalide loend (sh võimalikud uued)

MOOC-i „Programmeerimise alused“ (materjalid)

https://courses.cs.ut.ee/2017/eprogalused/Main/HomePage

https://web.htk.tlu.ee/digitaru/programmeerimine/part/sissejuhatus/

11.4. Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Informaatika õpitulemuste saavutatuse kohta antakse õpilasele tagasisidet õppeprotsessi käigus lähtudes õpilase õpiülesannetest. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursuse lõpus. Õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi- või rühmatööna. Hindamiskriteeriumid kirjeldatakse kooli õppekavas.

Soovitavalt hinnatakse informaatikaõppes:

1) õppe plaanipärasust, loomingulisust ja ratsionaalsust;
2) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist ning seonduvate pädevuste olemasolu
3) veenvat tõendamist;
4) loodud materjalide tehnilist teostust, esteetilisust ja originaalsust;
5) õpilasepoolset praktilise tegevuse mõtestamist;
6) õpilase isiklikku arengut kursuse jooksul.

11.5. Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1) Oskab kirjeldada ja kasutada programmi elemente (muutuja, tsükkel, funktsioon jne) ühes
2) programmeerimiskeeles.
3) Oskab analüüsida probleeme, mille lahendamiseks piisab kursusel käsitletavast materjalist,
4) ning valib probleemi lahendamiseks sobiva algoritmi.
5) Oskab luua algoritmi põhjal töötava programmi.
6) Oskab testida loodud programmi tööd, leiab ja parandab puudused.
7) Oskab analüüsida etteantud programmikoodi ilma seda käivitamata.

11.6. Õppesisu

- Programm
- Andmetüübid (arvud, sõned, tõeväärtused)
- Muutujad
- Loogilised avaldised
- Tingimuslause
- Tsükkel
- Sõned
- Järjend (massiiv)

- Alamprogrammid, funktsioon
- Andmevahetus

12. VALIKÕPPEAINE “FINANTSKIRJAOSKUS” AINEKAVA

12.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikõppeainega “Finantskirjaoskus” taotletakse, et õpilane:

1) mõistab majanduse ja õiguse olulisemaid termineid, mõisteid ning põhimõtteid;
2) oskab iseseisvalt rakendada oma teadmisi suhetes riigi- ja kommertsasutustega, esindades nii ennast kui oma perekonda;
3) mõistab oma õigusi ja kohustusi kui kodanik, töötaja, tarbija ning ettevõtja;
4) valdab ülevaadet ja kogemusi erinevatest elukutsetest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
5) oskab analüüsida pakutavaid võimalusi teenida raha läbi töö, investeerimise või kauplemise;
6) oskab kaitsta ennast ja oma perekonda võimalikest ohtudest, mis ilmnevad või võivad ilmneda valest finantsotsuse võtmisest;
7) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid;
8) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab seada eesmärke, vastutab ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
9) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat informatsiooni, planeerib ja teeb uurimistöid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

12.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Finantskirjaoskuse aine koosneb ühest kursusest.

Kurus katab finantsvaldkonda peamiseid teadmisi, kattes järgmisi teemasid:

1) raha väärtus, füüsiline ja e-raha;
2) finantsplaneerimine, sh likviidsus, laen, krediit, liising, faktooring ja järelmaks;
3) finantssüsteem ja -organisatsioonid, sh erinevate dokumendiliikide tähtsus, väljastamise ja vahetamise kord, pank ja pangalternatiivid, investeerimisfondid ja sihtasutused;
4) õiguse baasteadmised, sh eraisiku ja juriidilise isiku vahe, juriidiliste isikute tüübid, ettevõtja ja töötaja vahe, maksude teooria ja praktika;
5) investeerimine ja säästmine, sh investeerimise filosoofia, investeerimise ja säästmise sisereeglid, börs, börsiinstrumentidega kauplemine (aktsiad, võlakirjad, futuurid, optsioonid jne), börsivälised finantsinstrumendid ja nendega kauplemine (kinnisvara, võlad, asjaõigused);
6) finantsanalüüs, sh isiklikke sissetulekute analüüs, ettevõtte finantsanalüüs;

7) finantsmõtlemine.

12.3. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (ettevõttes) vähemalt ühe korra õppeaasta jooksul.

12.4. Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise põhimõtted fikseeritakse uurimistöö juhendis. Õpilased osalevad loengutes, seminarides ning praktilistes tegevustes ja esitavad õigeaegselt iseseisvad tööd, mis on positiivselt sooritatud.

1) Valikaine „Finantskirjaoskus" õpitulemuste hindamine lähtub gümnaasiumi riikliku õppekava üldosas ja teistes valikainete hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest.

2) Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

3) Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöödes ja aruteludes.

4) Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

5) Kursuse hinne kujuneb kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste / iseseisvate tööde / ettekannete hinnetest.

6) Hindamise aluseks on tööiseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöödes jne.

12.5. Õpitulemused

10) Teab ja oskab käsitleda raha, hindab selle väärtust ja teeb vahet klassikalise ja e-raha vahel.
11) Mõistab erinevaid varaklasse ja oskab planeerida oma raha.
12) Teab mis on võlg ja erinevaid võlatüüpe, mõistab võla kaubeldavust.
13) Teab mis on laen, krediit, järelmaks, liising jms klassikalised võlainstrumendid.
14) Saab aru finantssüsteemi põhimõtetest.
15) Teab mis on pank, pangakonto, panga põhiteenused.
16) Teab panga alternatiive, teab vahet panga ja makseasutuse vahel.
17) Teab õigusteooria aluseid, sh erinevaid juriidilise vorme.
18) Teab mis ettevõtlus, mis on ettevõtja, ärimehe ja finantsisti vahe.
19) Teab töösuhete teooriat.
20) Mõistab maksude olemasolu; teab mis on tulumaks, käibemaks ja sotsiaalmaks.
21) Mõistab investeerimise teooriat;
22) Oskab planeerida oma investeerimisportfelli;
23) Teab mis on risk ja kuidas riske planeerida.

12. 6. Õppesisu

Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertspangad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.